

Provinciale Staten
van Limburg

Cluster	PP	Behandeld	M.A.M. Partouns
Ons kenmerk	DOC-00402299	Telefoon	+31 6 29 47 73 48
Uw kenmerk	-	Maastricht	7 maart 2023
Bijlage(n)	2	Verzonden	7 maart 2023

Onderwerp

Vierde voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (PES)

Geachte Staten,

Hierbij bieden we u de vierde voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (PES) aan (peildatum 1 februari 2023). Deze informeert uw Staten over de voortgang van de PES deel 2 zoals op 18 december 2020 vastgesteld.

Voor het onderdeel 'gerealiseerd in 2023' bij de verschillende KPI's is in deze rapportage een kleur en uitleg toegevoegd omdat dit de laatste voortgangsrapportage van deze collegeperiode is. Hierbij merken we wel op dat er nog maar 1 maand in 2023 verstreken is (peildatum van de rapportage is 1 februari 2023) en er nog 11 maanden te gaan zijn voor dit tussentijdse doel.

De volgende toezeggingen worden via deze rapportage toegelicht en als uitgevoerd beschouwd:

- Toezegging 9222: Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe in gesprek te gaan met het Warmtefonds met de vraag om dit ook toegankelijk te maken voor huurders;
- Toezegging 9237: Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe de Staten binnen 4 weken een lijst toe te sturen met duurzame opwek projecten van de Regionale Energie Strategie Noord-Midden Limburg waarmee uitvoering wordt gegeven aan het RESNML bod.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Informerend stuk

1. Onderwerp

Vierde voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (PES)

2. Inleiding/aanleiding incl. beoogd resultaat

De Provinciale Energie Strategie (hierna: PES) is op 18 december 2020 door Provinciale Staten vastgesteld. In het debat met PS is toegezegd om halfjaarlijks van gedachten te wisselen over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma van de Provinciale Energie Strategie evenals de monitoring van de opgenomen KPI's (toezegging 8868). Daartoe is deze vierde Voortgangsrapportage van de PES (peildatum 1 februari 2023) opgesteld.

3. Bevoegdheid

Het betreft hier een autonome rol van de Provincie. Voor een deel van onze ambities participeren wij in regio-verband in de Regionale Energie Strategieën (RES Noord- en Midden-Limburg en RES Zuid-Limburg).

4. Risico's

- Voor alle ambities en KPI's geldt: de Provincie kan faciliteren en stimuleren (aansturen of regisseren processen), maar het zijn externe partijen (m.n. bedrijven, kennisinstellingen en ook burgers) die over de transitie maatregelen beslissen en deze ook daadwerkelijk uitvoeren.
- Om de ambities te kunnen behalen is het van belang dat de randvoorwaarden ingevuld zijn, zijnde een geborgde infrastructuur (capaciteit) (actielijn 1 in het PES-kader) en inbedding in de leefomgeving (actielijn 6 in het PES-kader). M.n. met betrekking tot de energie-infrastructuur zijn de sturingsmogelijkheden van de Provincie op dit moment nog beperkt.

5. Periodieke informatie/sturingsinformatie

☐ Via Jaarstukken en Begroting

- ☐ Paragraaf Projecten
- ☐ Paragraaf Financieringen
- ☐ Paragraaf Verbonden Partijen
- ☐ Paragraaf Bedrijfsvoering
- ☒ Programmamaverantwoording

☐ Voortgangsrapportages Regeling Grote Projecten

6. Relatie met Programmabegroting – financiële aspecten

De PES maakt onderdeel uit van begrotingsprogramma 3.7. Energie, circulaire economie en milieu, en specifiek onder product 3.7.1. Energie van de Programmabegroting 2022.

Met de vaststelling van het Uitvoeringskader PES deel 2 is € 12,7 mln. vrijgemaakt voor dit programma. Daar zijn de resterende middelen van de PES deel 1 nog aan toegevoegd middels de 2e afwijkingenrapportage 2021. Dit maakt dat het totaalbedrag voor de PES deel 2 uitkomt op € 13,39 mln. In hoofdstuk 3 van de voortgangsrapportage wordt de stand van zaken m.b.t. deze middelen aangegeven. Een totaaloverzicht van de stand van zaken van deze middelen per peildatum 16-2-2023 op actielijnniveau treft u hierbij aan:

	PES 1.0	PES 2.0	Totaal begroot	Besteed & verplicht	Reserveringen	Restant
Actielijn 1 Toekomstbestendige infrastructuur	€ 75.000	€ 3.500.000	€ 4.325.000	€ 4.047.548	€ 229.333	€ 48.119
<i>incl. Waterstofagenda € 750.000</i>						
Actielijn 2 Innovatie en vakmanschap	€ 132.000	€ 3.500.000	€ 3.632.000	€ 3.337.006	€ 222.245	€ 72.749
Actielijn 3 Limburgse warmte	€ 158.250	€ 3.000.000	€ 3.158.250	€ 2.413.262	€ 107.953	€ 637.035
Actielijn 4 Sociale en eerlijke energietransitie	€ 156.121	€ 1.700.000	€ 1.856.121	€ 1.440.902	€ 1.782.146	-€ 1.366.927
Actielijn 5 Het goede voorbeeld	€ 50.000	€ 1.000.000	€ 1.050.000	€ 418.742	€ 30.000	€ 601.258
Procesmiddelen PES 2	€ 107.233	€ 10.423	€ 117.656	€ 112.928	€ 5.750	-€ 1.022
TOTAAL T/M 2023	€ 678.604	€ 12.710.423	€ 14.139.027	€ 11.770.388	€ 2.377.427	-€ 8.788

Aan actielijn 6 'energietransitie ingebed in de leefomgeving' zijn geen middelen gekoppeld vanuit de PES deel 2.

In actielijn 4 zien we in het overzicht een tekort van € 1.366.927 en ook bij de procesmiddelen PES zien we een tekort van € 1.022. Reden hiervan is m.n. dat na vaststelling van de PES 2.0 in december 2020 verschillende KPI's in de actielijnen zijn verschoven en lijn 4 met verschillende KPI's is uitgebreid. Dat maakt dat de oorspronkelijke begroting, zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma PES niet passend meer is. Middelen kunnen tussen de actielijnen worden verschoven dus dat biedt de ruimte om dit tekort op te lossen.

We zien op dit moment een tekort in de overall PES begroting van € 8.788. Dat zal in Q1 van 2023 worden rechtgezet door de reserveringen nogmaals door te lichten en door onderuitputting in subsidieregelingen te bekijken.

7. Meegezonden bijlagen

1. Vierde voortgangsrapportage Provinciale Energie Strategie (PES)

Vierde voortgangsrapportage

Provinciale Energie Strategie

www.limburg.nl

Peildatum 1 februari 2023

provincie limburg

Colofon

Uitgave | Provincie Limburg

bezoekadres: Limburglaan 10 Maastricht | postadres: Postbus 5700 6202 MA Maastricht

tel.: +31 (0)43 389 99 99 | e-mail: postbus@prvlimburg.nl | www.limburg.nl

2301 1955

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	PES 2.0, waar staan we nu.	6
2.1.	Overzicht KPI's.....	6
2.2.	Monitoring	10
2.3.	Voortgang actielijnen en KPI's	11
2.3.1.	Werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur voor Limburg.....	11
2.3.2.	Ruimte voor innovatie, techniek en vakmanschap	25
2.3.3.	Limburgse Warmte.....	39
2.3.4.	Een sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt	49
2.3.5.	Provincie geeft het goede voorbeeld	63
2.3.6.	Energietransitie ingebed in de leefomgeving	70
3.	Financiën	71
4.	Communicatie	72
5.	Evaluatie	72

1. Inleiding

De Provinciale Energie Strategie (PES) is op 18 december 2020 door uw Staten vastgesteld. In het debat met uw Staten over de Provinciale Energie Strategie (PES – Deel 2) hebben wij u toegezegd om halfjaarlijks met u van gedachten te wisselen over de voortgang van het Uitvoeringsprogramma van de Provinciale Energie Strategie evenals de monitoring van de opgenomen KPI's (toezegging 8868). Voor u ligt hiertoe de vierde Voortgangsrapportage van de PES (peildatum 1 februari 2023).

In deze Voortgangsrapportage wordt per actielijn en per KPI de voortgang toegelicht. Tevens wordt een vooruitblik geschetst en wordt aangegeven welk tussentijds doel beoogd wordt voor 2023 per KPI (cf. mededeling portefeuillehouder 16 december 2020, kenmerk: 2020/515670). Omdat dit de laatste voortgangsrapportage van deze collegeperiode is, wordt bij de verschillende KPI's aangegeven bij het tussentijdse doel voor 2023 of deze behaald is of dat verwacht wordt deze in 2023 te halen (met peildatum 1 februari 2023 is er immers nog bijna een jaar te gaan). Daarvoor worden tevens de kleuren voor gebruikt zoals onder 2.1. toegelicht (de KPI's zonder concreet tussentijds doel hebben geen kleur). Voor alle ambities en KPI's geldt: de Provincie kan faciliteren en stimuleren (aansturen of regisseren processen), maar het zijn externe partijen (m.n. bedrijven, kennisinstellingen en ook burgers) die over de transitie maatregelen beslissen en deze ook daadwerkelijk uitvoeren.

Het onderdeel Waterstof is terug te vinden onder actielijn 1. Omdat de Waterstofagenda in 2022 afliep zal in deze voortgangsrapportage afrondend over deze specifieke doelen worden gerapporteerd. Voor de doelen van de Waterstofagenda staat dan ook 'gerealiseerd in 2022' in plaats van 'gerealiseerd in 2023' zoals bij de KPI's staat.

In deze voortgangsrapportage komen we terug op onderstaande moties en toezeggingen:

Moties:

- Motie 2947 2e Gewijzigde inzake “Tot de (kleine) kern komen”.
Roept het college op:
 - *Te beoordelen welke andere locaties in Limburg geschikt zijn voor de inzet van SMR's en te komen met een top 5 lijst;*
 - *Om voor het einde van Q1 2023 te beginnen met de uitvoer van een marktconsultatie om vast te stellen:*
 - *Welke ontwikkelmaatschappijen interesse hebben om een kerncentrale in Limburg te realiseren;*
 - *Welke industriële grootverbruikers gebruik willen maken van elektriciteit of warmte uit kerncentrales;*
 - *Of er burgerinitiatieven zijn die interesse hebben om te participeren in deze projecten;*
 - *Welke andere bouwbedrijven en toeleveranciers betrokken willen en kunnen zijn bij de realisatie van kerncentrales;*
 - *Hoe al deze partijen, inclusief de ANVS, bij elkaar te brengen in een alliantie;*
 - *In gesprek te gaan met de regering en de netbeheerders om zo deze partijen te bewegen de benodigde randvoorwaarden tijdig te creëren;*
 - *De Staten ieder kwartaal in commissie MD te informeren.*
- Motie 2914 Gewijzigd inzake 'Een duurzame toekomst voor ons Limburgs MKB'
Roepen het college van Gedeputeerde Staten op:
 1. *Zo snel mogelijk een 'Limburgs offensief verduurzaming van het MKB' te starten*
 2. *Dit te doen via het Limburgs Energie Fonds en daartoe binnen het Fonds waar nodig prioriteiten te verleggen*
 3. *Het Rijk voor te stellen bij dit offensief aan te sluiten*
 4. *Financiële mogelijkheden vanuit 'Europa' – subsidie en/of financiering – voor dit doel optimaal te benutten*

5. Dit offensief via een brede communicatiecampagne onder de aandacht te brengen van MKB bedrijven
6. PS in februari 2023 te informeren over de aanpak en planning
- Motie 2798 2e Gewijzigd inzake “Provinciale organisatie op weg naar klimaatneutraal”.
Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:
 - Een concreet naar maatregelen uitgewerkt plan te maken om als provinciale organisatie (minimaal) te voldoen aan 55% emissiereductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050
 - Daarbij tevens te onderzoeken of en hoe klimaatneutraliteit eerder dan 2050 kan worden gerealiseerd
 - Het plan en het onderzoek aan provinciale Staten ter goedkeuring voor te leggen.

Toezeggingen:

- Toezegging 9237
Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe de Staten binnen 4 weken een lijst toe te sturen met duurzame opwek projecten van de Regionale Energie Strategie Noord-Midden Limburg waarmee uitvoering wordt gegeven aan het RESNML bod.
- Toezegging 9238
Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe met de Regionale Energie Strategie Regio's Noord-Midden Limburg en Zuid Limburg in gesprek te treden over welke wijze de provincie een dominantere rol in de RES kan vervullen en hierover uiterlijk in Q4 2023 een voortgangsbericht naar de Staten te sturen.
- Toezegging 9239
Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe te onderzoeken aan de hand van drie voorbeelden waar tegenaan wordt gelopen in Limburg omtrent het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed en voor 15 maart 2023 een doorkijk te geven hoe deze problemen van oplossingen kunnen worden voorzien.
- Toezegging 9223
Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe het communicatieplan van Duurzaam Thuis te optimaliseren om de doelgroepen beter te bereiken.
- Toezegging 9222:
Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe in gesprek te gaan met het Warmtefonds met de vraag om dit ook toegankelijk te maken voor huurders.
- Toezegging 8976
Gedeputeerde van Gaans zegt toe de energiedoelstellingen in de POVI te concretiseren wanneer hier uit de RES-trajecten aanleiding voor is.

2. PES 2.0, waar staan we nu.

2.1. Overzicht KPI's

In deze voortgangsrapportage wordt per actielijn de voortgang toegelicht. Voor de KPI's wordt de voortgang toegelicht in een vast format. De kleur van de KPI in het format geeft een snelle indicatie van de voortgang. Hierbij betekenen de kleuren het volgende:

- = Actie loopt conform planning
- = Actie loopt, echter verdient op momenten een extra inspanning of er is vertraging die buiten de invloedssfeer van de Provincie Limburg ligt.
- = Actie wordt niet gerealiseerd óf actie loopt niet conform planning en vereist nadrukkelijke (bestuurlijke) inspanning

Hieronder een overzicht van de actielijnen en de daaraan gekoppelde KPI's.

Actielijn 1: Werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur voor Limburg

KPI 1: toewerken naar een vrij regelbaar vermogen van tussen 1,3 – 1,6 GW voor de Limburgse elektriciteitsinfrastructuur uiterlijk in 2030 voor momenten van lage hernieuwbare productie.

KPI 4: 13.000 laadpalen in uiterlijk 2030 in Limburg om het verwachte aantal van 130.000 elektrische auto's te voorzien van een dekkende laadvoorziening.

KPI 5: het inrichten van een passende overlegstructuur (governance) om samen met de betrokken partners de integrale afwegingen te kunnen maken op regionaal schaalniveau voor de infrastructuur-keuzes richting 2030 voor Limburg.

Limburgse Waterstofagenda

Doel 1: het aanjagen van innovatie voor de toepassing van waterstof.

Doel 2: het realiseren van de benodigde waterstof-infrastructuur.

Doel 3: het vergroten van de vraag naar en opschalen van toepassingen van waterstof.

Doel 4: samenwerking en alliantievorming (t.b.v. doelen 1-3) op het gebied van waterstof.

Actielijn 2: Ruimte voor innovatie, techniek en vakmanschap

KPI 6: uiterlijk in 2030 een CO₂-reductie van 15,5 Mton cumulatief over de levensduur van de LEF projecten.

KPI 7: een CO₂/N₂O reductie van 3,05 Mton door specifiek Chemelot uiterlijk in 2030.

KPI 8: een CO₂-reductie van 0,4 Mton door de grote Limburgse bedrijven (LEA) richting 2030.

KPI 9: het realiseren van een werkgelegenheidsimpuls van 10.000 FTE jaren uiterlijk in 2030.

KPI 10: het creëren van een kennis-, leer- en toepassingsomgeving voor innovatie en techniek, onderwijs en scholing rondom de energietransitie waarin triple helix partners binnen en buiten Limburg samenwerken en nationale en internationale ontwikkelingen duiden voor toepassing in Limburg.

KPI 19: wij realiseren een inhaalslag ten aanzien van de aanpassing van vergunningen met voorschriften voor wettelijk verplichte energiebesparing voor energierelevante vergunningplichtige bedrijven waarvoor wij bevoegd gezag zijn (146), en voeren toezicht en handhaving uit op de implementatie daarvan.

Actielijn 3: Limburgse warmte

KPI 12: Het realiseren van 60.000 aardgasvrije woningen of woonequivalenten in 2030 voor de gebouwde omgeving in Limburg.

KPI 13: in de periode 2021-2023 toewerken naar definitieve besluitvorming rondom de warmtenetten Het Groene Net Zuid, Slim Energienet Roermond en eventueel andere warmtenetten op basis van gedegen businesscases waar meerdere co-financiers bij betrokken zijn. Wij ondersteunen de doorgroei van de Mijnwater-techniek binnen Parkstad.

KPI 14: een actieve lobby om de randvoorwaarden voor geothermie verder te bevorderen, het invulling geven aan de kansen en randvoorwaarden waaronder biomassa toegepast kan worden en het verkennen van de potenties van aquathermie.

KPI 15: het actief inspelen op nieuwe wet- en regelgeving rondom de nieuwe Warmtewet en het verder versterken en uitbouwen van de kennis en expertise op het gebied van warmte en koude binnen Limburg.

Actielijn 4: Een sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt

KPI 2: Realiseren van 2,5 TWh duurzame opwek uiterlijk in 2030 voor grootschalige installaties (>15kWp) in Limburg

KPI 3: uiterlijk in 2030 is op 70% van de geschikte daken kleinschalige duurzame opwek (<15kWp) via gemiddeld 10 zonnepanelen op dak gerealiseerd.

KPI 11: door energiebesparing en kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving wordt er een CO₂-reductie van 25% in 2030 (t.o.v. 2015) in Limburg gerealiseerd.

KPI 16: het stimuleren van 50% eigenaarschap in de periode 2020-2030 bij het realiseren van energieprojecten in Limburg en gemeenten maximaal te stimuleren en te ondersteunen zodat zij zelf projecten kunnen opstarten met lokale participatie en lokaal profijt als basisbeginsel.

KPI 17: het ondersteunen van energiecoöperaties en initiatieven van onderop waarin inwoners uitgenodigd worden om een bijdrage te leveren aan de energietransitie.

KPI 18: het samen met de gemeenten realiseren van een naar tevredenheid werkende infrastructuur van publieke en onafhankelijke informatievoorziening en voorlichting voor Limburgers, instellingen en bedrijven en inzicht in de mogelijkheden van participatie in de energietransitie.

Actielijn 5: Provincie geeft het goede voorbeeld

KPI 20: wij stimuleren meervoudig en verantwoord ruimtegebruik en energieopwekking in Limburg via onze wettelijke taken (o.a. regionale stortplaatsen) en ruimtelijk instrumentarium (zoek- en uitsluitingsgebieden wind, zonneladder en verplichting zon-op-dak bij logistieke hallen en bedrijfsgebouwen).

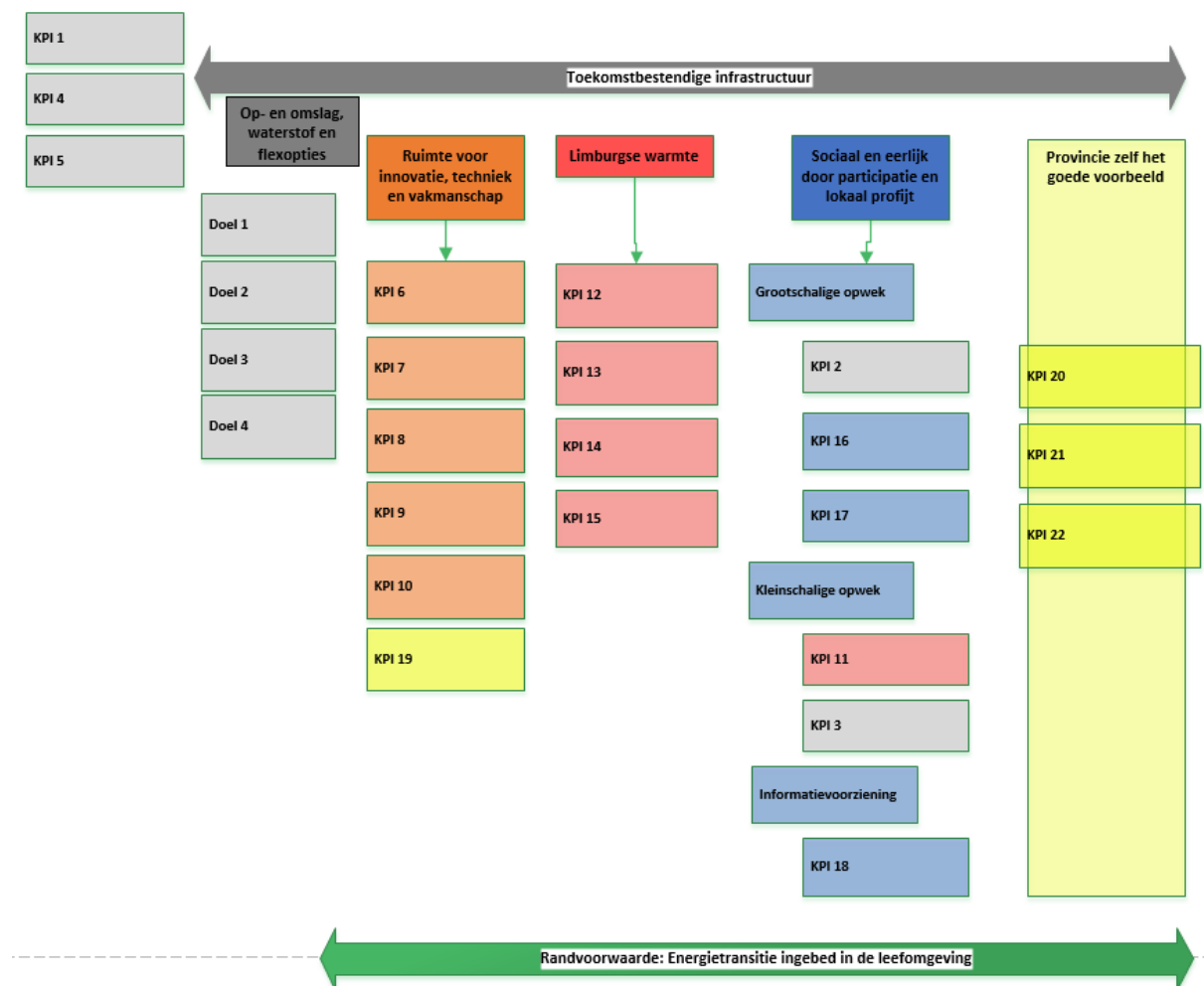
KPI 21: wij geven invulling aan de verduurzaming van de provinciale gebouwen en duurzame opwek op bijbehorende parkeerplaatsen evenals duurzame inkoop van producten en diensten.

KPI 22: Conform de OV-concessie is met Arriva afgesproken dat in 2026 alle busvervoer met zero emissie elektrisch rijdt.

Actielijn 6: Energietransitie ingebed in de leefomgeving

Dit is de randvoorwaardelijke actielijn. Hier zijn geen KPI's aan gekoppeld.

Visueel ziet deze onderverdeling er als volgt uit:

2.2. Monitoring

In het najaar van 2021 is het Dashboard uitvoering PES beschikbaar gekomen voor het volgen van de voortgang van de kwantitatieve KPI's uit de PES (link: [Energie Dashboard](#)). Alle kwantitatieve KPI's van de oorspronkelijke PES 2.0 maken onderdeel uit van het Dashboard. In het afgelopen half jaar zijn geen wezenlijke aanpassingen doorgevoerd in het Dashboard.

We zijn deels afhankelijk van data-updates van externe dataleveranciers. In het bijzonder data van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) waar voor bepaalde onderwerpen pas 9 maanden na een rapportagejaar data beschikbaar komt. We hebben de peildata van de verschillende KPI's per 1-2-2023 voor u inzichtelijk gemaakt in onderstaande tabel. Wanneer nieuwe data beschikbaar zijn, zal het Dashboard hier op worden aangepast.

KPI	Onderwerp	Gehanteerde peildatum per 1-2-2023	Nieuwe cijfers verwacht
2	wind en zon	31-12-2021	Q3 2023
3	zon op dak	30-06-2022	Q1 2023
4	laadinfra	30-09-2022	Q1 2023
6	CO ₂ LEF	30-06-2022	Q1 2023
7	Chemelot	31-12-2021	Q2 2023
8	LEA bedrijven	31-12-2021	Q2 2023
9	werkgelegenheid	30-06-2022	Q1 2023
11	CO ₂ gebouwde omgeving	31-12-2021	Q4 2023
12	aardgasvrij	31-12-2021	Q3 2023
16	50% eigenaarschap	31-12-2020	Q4 2022 ¹
17	energiecoöperaties	31-12-2021	Q2 2023
19	vergunningen	31-12-2022	Q3 2023
20	ruimtegebruik	30-06-2022	Q1 2023
21	eigen organisatie	31-12-2021	Q1 2023
22	bussen	31-12-2021	Q1 2023

1) De rapportage van 2021 is beschikbaar, maar de rapportage is moeilijk vergelijkbaar met die van het jaar er voor. Hierover is overleg met RVO over de interpretatie van de cijfers.

Landelijk gaat het werken aan een betere datavoorziening over de energietransitie door. Dit gebeurt door de gezamenlijke overheden die o.a. in IPO-verband afspraken maken over een vaste kerndataset en het hanteren daarvan op alle schaalniveaus. Dat gebeurt ook door de dataleveranciers verenigd in VIVET (CBS, Kadaster, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en RWS) die samenwerken om de vraag van de overheden van kwalitatief goede data te voorzien. De regionale Klimaatmonitor¹ heeft daarvoor een nieuw dashboard ontwikkeld waarin inzicht wordt gegeven in de indicatoren van de kerndataset.

In de Limburgse RES-regio's wordt gewerkt aan een eigen RES-monitor, waarin de voortgang van het RES-bod inzichtelijk wordt gemaakt. Daarbij wordt aangesloten bij het in januari 2023 gewijzigde begrippenkader van het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (NPRES). Daarin zijn afspraken gemaakt over de fasering van de projecten hernieuwbare energieopwekking en mate waarin de projecten meetellen aan het RES-bod. Dit moet leiden tot meer harmonisatie in rapportages over de voortgang van de gestelde doelen van de RES-regio's. KPI 2 zal meeliften met deze ontwikkeling. Daarbij is voor de toekomst ook een betere voorspelling mogelijk van de projecten in de pijplijn.

¹ <https://klimaatmonitor.databank.nl/>

2.3. Voortgang actielijnen en KPI's

2.3.1. Werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur voor Limburg

KPI 1	Toewerken naar een vrij regelbaar vermogen van tussen 1,3 – 1,6 GW voor de Limburgse elektriciteitsinfrastructuur uiterlijk in 2030 voor momenten van lage hernieuwbare productie
Toelichting	Zowel de PES als de Limburgse systeemstudie pleiten voor een garantie van het Rijk t.a.v. vrij regelbaar vermogen als noodzakelijke randvoorwaarde voor de Limburgse energietransitie. Uit de meest recente leveringszekerheidsrapportage van TenneT² blijkt dat Limburg het probleem van “dunkelflaute” niet zal oplossen door uitwisseling met buurlanden, immers zal er in de buurlanden op dezelfde tijden elektriciteitstekorten of -overschotten ontstaan. Leveringszekerheid is de verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid. Het Rijk draagt via het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) de netbeheerder TenneT op om jaarlijks een rapportage leveringszekerheid op te stellen. De Provincie speelt hierin een “netwerkende/verbindende” rol.
Partners (niet limitatief)	Enexis, Gasunie, TenneT, RES-regio's/gemeenten, Chemelot, LEA-bedrijven, energiecoöperaties, Ministerie van EZK, Netbeheer Nederland, RWE
Provinciale rol	Netwerker/verbinder
Fase van uitvoering	Uit de meest recente leveringszekerheidsrapportage van TenneT (zie voetnoot 2) blijkt dat tot en met 2025 is de leveringszekerheid in Nederland zeer hoog. Tussen 2025 en 2030 neemt deze echter zodanig af dat vanaf 2030 tekorten kunnen ontstaan, waardoor mogelijk niet op alle uren van het jaar volledig aan de gewenste elektriciteitsvraag in Nederland kan worden voldaan. Hoe vaak en hoe omvangrijk toekomstige tekorten zullen zijn, wordt beïnvloed door de daadwerkelijke ontwikkelingen in opslag, interconnectie, vraagsturing en (des)investeringsbeslissingen (sluiten van centrales) zowel in Nederland als in het buitenland. Het project Delta Rhine Corridor (nieuwe naam op verzoek van het Private Consortium) is besproken in het Bewindspersonen Overleg van 3 november 2022 en behandeld in het BO Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) van 10 november 2022. Het project gaat door op de ingeslagen weg. Op 13 december 2022 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de Bevoegd Gezag rol voor de Minister van Economische Zaken en Klimaat voor de Delta Rhine Corridor. De hierin voorziene buisleidingen zijn randvoorwaardelijk om op termijn mogelijk de Claus Centrale in Maasbracht met een vermogen van 1,3GW tot een CO₂-neutrale elektriciteitscentrale om te bouwen. Er is een studie opgestart met de gemeente Maasgouw en RWE om een toekomstbeeld voor de Claus Centrale en omgeving uit te werken. Rijk, TenneT de Provincie Limburg en de gemeente Sittard-Geleen zijn formeel in gesprek over de inpassing van de 380kV verbinding Maasbracht-Graetheide en de rol van het Bevoegd Gezag die moet worden vastgesteld.

² TenneT analyseert jaarlijks de leveringszekerheid van elektriciteit in Nederland en kijkt of er op elk moment voldoende aanbod van elektriciteit is om aan de vraag te voldoen. Zie: [Rapport Monitoring Leveringszekerheid - TenneT](#)

	Voor de ontwikkelingen rondom kernenergie verwijzen wij u naar actielijn 2 in deze rapportage. De cofinanciering voor de OPZuid subsidieregeling beoogt het aanjagen van 'slimme energiesystemen' (bijvoorbeeld het onderling uitwisselen van energie of het opslaan van energie) in Limburg. In de eerste openstelling (tot en met november 2022) zijn drie Limburgse projecten goedgekeurd door de beoordelingscommissie, zij ontvangen nu 35% subsidie van OPZuid en 15% subsidie van Provincie Limburg. Naar verwachting zal in april 2023 een nieuwe openstelling plaatsvinden, waarvoor de Provincie ook cofinanciering heeft gereserveerd³. De Tweede Kamer en het Kabinet zijn door gedeputeerde van Gaans-Gijbels gevraagd de elektriciteitsproductie van de Swentibold centrale als mogelijke flex-productiecapaciteit open te houden.
Gerealiseerd in 2023	De gehele KPI dient in 2023 in gang gezet te zijn met afgeronde of ten minste geïnitieerde besluitvorming over het opnemen van Vrij Regelbaar Vermogen als criteria voor leveringszekerheid van elektriciteit in Nederland van de Netbeheerders en de Rijksoverheid. <u>Stand van zaken</u> • De KPI is in gang gezet, door middel van o.a. de inspanningen ten aanzien van de gebiedsgerichte studie Claus centrale, de aandacht voor de Swentibold centrale, en de lobby op de 380kV verbinding Maasbracht-Graetheide. • Uit de nieuwste leveringszekerheid analyse die TenneT in januari 2023 heeft gepubliceerd blijkt dat richting 2030 de leveringszekerheid van elektriciteit in Nederland onder druk staat. Daarmee is terecht KPI 1 van de PES in het nationale analysekader opgenomen.
Vooruitblik	• De Kennisgeving Voornemen en voorstel voor Participatie (V&P) voor de aanleg van de Delta-Rhine Corridor (voorheen 'Deltacorridor') is voorzien voor maart-april 2023. • Eind 2023 zal de studie naar toekomstbeeld Claus Centrale en omgeving worden opgeleverd. • TenneT werkt met gemeenten en Provincie verder aan de planuitwerking voor de aanleg van de 380kV verbinding tussen Maasbracht en Chemelot. • Mogelijkheden voor flexibel vermogen in onze provincie worden nader onderzocht in sectoren zoals de glastuinbouw. • Voor de ontwikkelingen rondom kernenergie verwijzen wij u naar actielijn 2. • Vanuit Limburg zal er blijvend om aandacht worden gevraagd voor leveringszekerheid in de Tweede Kamer (middels onze public affairs) en bij het Ministerie van EZK.

³ [Mededeling portefeuillehouder Provinciale cofinanciering projecten energieopslag en energieomzetting, brief gedeputeerde van Gaans-Gijbels van 10-5-2022 \(GS DOC-00267298\).pdf - iBabs RIS \(bestuurlijkeinformatie.nl\)](#)

KPI 4	Wij realiseren uiterlijk in 2030 13.000 laadpalen in Limburg om het verwachte aantal van 130.000 elektrische auto's te voorzien van een dekkende laadvoorziening
Toelichting	De Provincie neemt deel aan de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL). Doel hiervan is adequate laadinfrastructuur te realiseren, zodanig dat dit geen beperking vormt voor de groei van elektrisch rijden. Eén van de belangrijkste doelen van de NAL is gemeenten te ondersteunen in het opstellen van plaatsingsbeleid voor laadinfrastructuur voor elektrisch rijden. Op basis van een landelijke inschatting van het aantal elektrische voertuigen in 2030 en het streven van ca. 1 laadpaal (met per laadpaal twee laadpunten) per 10 voertuigen is als richtgetal 13.000 laadpalen in 2030 als doelstelling opgenomen.
Partners (niet limitatief)	De provincies Noord-Brabant en Limburg werken samen onder de noemer Regionale Agenda Laadinfrastructuur Zuid (RAL Zuid), ook wel Regio Zuid van de NAL. Daarnaast wordt samengewerkt met het Ministerie van IenW, Enexis, Enpuls en gemeenten. Voor de plaatsing van publieke laadinfra in Noord-Brabantse en Limburgse gemeenten is een contract met Vattenfall gesloten.
Provinciale rol	Ondersteuner, Financier, Partner, Subsidiënt.
Fase van uitvoering	Gedeputeerde Staten hebben in december 2022 ingestemd om i.s.m. de Provincie Noord-Brabant te starten met de voorbereidingen van een Europese openbare aanbesteding voor publieke laadinfrastructuur (Fase B3), t.b.v. de uitrol van publieke laadpalen na afloop van de huidige concessie in 2024. Ten aanzien van de rolbepaling en aanpak t.a.v. het laden voor de logistiek zal de Provincie zich in eerste instantie richten op ondersteuning van de ontwikkeling van praktijkkennis m.b.t. depotladen (het laden van trucks op de standplaats bij bedrijven).
Gerealiseerd in 2023	<u>Stand van zaken</u> - In de periode 2020-2024 worden minimaal 2500 laadpunten in Limburg geplaatst en voor 10 jaar geëxploiteerd door Vattenfall. Plaatsing van laadpalen door Vattenfall vindt plaats in 2 fasen van 2 jaar. In de eerste plaatsingsperiode is plaatsing van 1000 laadpunten in Limburg voorzien, in fase 2 worden nog 1500 laadpunten geplaatst. Eind 2022 zijn er hiervan ca. 1600 geplaatst. Hiermee is de achterstand in de planning (waarover in de vorige voortgangsrapportage werd gesproken) ingelopen. Mede als gevolg hiervan is de verhouding tussen het aantal voertuigen en het aantal laadpalen gedaald van 12,6 (eind 2021) naar 8,8 (eind 2022). - Update Plan van Aanpak NAL Regio Zuid (jaarlijks vanaf begin 2022) - Voortgangsrapportage (jaarlijks vanaf begin 2021) - Doorgeven geüpdatet laadbehoefte t.b.v. RES 2.0, die gebruikt zullen worden door de Netbeheerder bij hun Impact berekeningen op het elektriciteitsnetwerk als gevolg van de verwachte ontwikkelingen in de energietransitie. - Rapportage over de ontwikkelingen rond het snelladen voor personenvoertuigen in de provincies Limburg en Noord-Brabant met handreikingen voor gemeenten om hierop te kunnen sturen. - Rapportage onderzoek particuliere thuislaadpunten met daarin aanbevelingen ten aanzien van de ondersteuning voor EV rijders

Vooruitblik	• Uitwerking ondersteuningsbehoefte gemeenten ten aanzien van snelladen op basis van het uitgevoerd onderzoek hierover; • Uitwerken informatie ondersteuning voor EV rijder bij de installatie van private thuislaadpunten; • Start werkzaamheden voorbereiding nieuwe concessie voor publieke laadpunten (Fase B3); • Uitwerking ondersteuning logistieke bedrijven voor het depotladen.
-------------	--

KPI 5	Het inrichten van een passende overlegstructuur (governance) om samen met de betrokken partners de integrale afwegingen te kunnen maken op regionaal schaalniveau voor de infrastructuur-keuzes richting 2030 voor Limburg.
Toelichting	De Provincie heeft bij de Energie Systeemstudie een rol gespeeld in het bieden van inzichten, analyses en agendering van broodnodige veranderingen om de energietransitie in Limburg vorm te kunnen geven. Tegelijkertijd is de actuele situatie dat netbeheerders veel meer schaarste afkondigen dan voorzien. Op dit moment worden nieuwe elektriciteitskabels door de netbeheerders aangelegd op basis van het “first come, first serve” principe. Dat zorgt ervoor dat netbeheerders, volgens Europese wetgeving, genoodzaakt zijn om aanvragen in behandeling te nemen in volgorde van binnenkomst. De netbeheerder mag hierin geen voorrang geven, zelfs niet als dit bijvoorbeeld een ziekenhuis betreft. Het “first come, first serve” principe in combinatie met een enorme hoeveelheid aanvragen zorgt ervoor dat de netbeheerders momenteel overvraagd zijn of raken. Netbeheerders roepen daarom het Rijk en regionale overheden op om gezamenlijk te gaan prioriteren en programmeren. Op landelijk niveau wordt dit vormgegeven in het nationale programma Regionale Energie Infrastructuur Systeem (REIS). In Limburg werken wij sinds 2021 aan ons eigen programma “Limburgse Energie Infrastructuur Programmering”, welke vooruitloopt op het nationale programma REIS. Dit heet nu Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie & Klimaat (PMIEK), in lijn met de nationale aanpak.
Partners (niet limitatief)	Gasunie, TenneT, Enexis, Ministeries van EZK, I&W en BZK, RES-regio's/gemeenten, LEA-bedrijven, Chemelot-partners, Havenbedrijf Rotterdam, Duitse partners (bedrijfsleven, overheden), CE Delft.
Provinciale rol	Ondersteuner, Netwerker, Procesmanager (Provinciale MIEK)
Fase van uitvoering	IPO en EZK hebben begin 2022 afgesproken dat Provincies een regierol opnemen t.a.v. energie infrastructuur op provinciale schaal. De aanpak daartoe is opgeschreven in de Startnotitie Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat Limburg (PMIEK Limburg), zoals toegevoegd aan deze voortgangsrapportage. Deze startnotitie is in november en december 2022 vastgesteld door Limburgse wethouders Energie en netbeheerders TenneT en Enexis. Er wordt nu uitvoering gegeven aan het PMIEK Limburg door allereerst aan de slag te gaan met het creëren van beter overzicht en inzicht in de behoefte naar energie infrastructuur in Limburg (vraag en aanbod in kaart en bij elkaar brengen), en mogelijkheden verkennen om de aanleg van energie infrastructuur te versnellen. Ten behoeve van het PMIEK worden structureel ambtelijke en bestuurlijke overleggen gevoerd. Het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) is in december 2022 aangeboden aan minister Jetten⁴. Het LAN is mede op basis van Regionale Taskforce Netcongestie Noord-Brabant & Limburg afgerond met duidelijke werkstructuur en landelijke uitrol van de aanpak en acties die in gang zullen worden gezet om netcongestie te verminderen (in lijn met onze aanpak zoals al vóór de Regionale Taskforce netcongestie aan Provinciale Staten

⁴ Zie: [Kamerbrief over Landelijk Actieprogramma Netcongestie \(LAN\) | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

	gecommuniceerd op 8 juni 2022⁵ en verder toegelicht aan Provinciale Staten op 17 november 2023⁶). De W4 matrix als data-tool voor programmeren, slimme oplossingen achter de meter, opslag en energy-hubs is opgeleverd. Gebruik en dataverzameling opgestart.
Gerealiseerd in 2023	In 2023 moet de planvorming van meerdere aanlegprojecten voor nieuwe energie infrastructuur versneld tot stand zijn gekomen, waarvan ten minste: • De hoogspanningskabels en ontsluitingen van de kust naar Chemelot • Afspraken over prioritering/programmering i.r.t. aansluitingen voor bestaande en nieuwe initiatieven voor zowel het opwekken van duurzame energie zoals de RES 1.0 biedingen, als de afname van duurzame energie zoals in de industrie. <u>Stand van zaken</u> • De 380kV verbinding Maasbracht-Graetheide heeft de status van nationaal belang ontvangen, waardoor er extra aandacht uitgaat naar de mogelijke versnelling hiervan ten behoeve van de (toekomstbestendige) elektriciteitsvoorziening in Limburg. • Er is een bestuurlijk overleg en ambtelijk overleg ingericht langs de drie sporen die van belang zijn voor toekomstbestendige energie infrastructuur, te weten 1) versnellen netuitbreidingen, 2) energievisie, programmeren, en prioriteren, en 3) alternatieve oplossingen en het efficiënter gebruiken van het net. • Tevens is de Provincie Limburg aangehaakt op alle belangrijke (nationale en interprovinciale) overleggen inzake energie infrastructuur.
Vooruitblik	• De uitvoering van de acties zoals benoemd in het LAN moeten voor (meer) ruimte op het elektriciteitsnet zorgen. • De Provincie gaat samen met RES vertegenwoordigers en netbeheerders kijken naar de mogelijkheden om netuitbreidingen te versnellen. • De Provincie gaat samen met RES vertegenwoordigers en netbeheerders werken aan beter inzicht en overzicht van de behoefte naar energie infrastructuur op Limburgse schaal, zodoende deze toekomstbestendig in te kunnen richten.

⁵ Zie: [Document Limburg - Mededeling portefeuillehouder Aankondiging Transportschaarste, brief gedeputeerde van Gaans-Gijbels van 8-6-2022 \(GS DOC-00284724\).pdf](#) - iBabs RIS ([bestuurlijkeinformatie.nl](#))

⁶ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake nationale marktconsultatie flexibel vermogen TenneT en netcongestie middenspanningsnet Enexis, brief gedeputeerde Van Gaans-Gijbels van 17-11-2022 \(GS DOC-00371214\) Limburg - iBabs RIS \(\[bestuurlijkeinformatie.nl\]\(#\)\)](#)

De Limburgse Waterstofagenda 2.0

De Limburgse Waterstofagenda 2.0 maakt onderdeel uit van de Provinciale Energie Strategie. Hier treft u sinds de tweede voortgangsrapportage PES de doelen en voortgang van de Limburgse Waterstofagenda 2.0.

Doel 1	Het aanjagen van innovatie voor de toepassing van waterstof
Toelichting	Het stapsgewijs uit-faseren van aardgas in de komende decennia is een noodzakelijke ontwikkeling maar zorgt tegelijkertijd voor enorme congestieproblematiek. De netcapaciteit voor elektriciteit is op dit moment ontoereikend om het gasverbruik te kunnen vervangen. Deze en andere opgaven van de energietransitie en aanpassingen in het net vergen tijd. Hierdoor zijn we genoodzaakt om te kijken naar alternatieve energiebronnen en -dragers én manieren van energieopslag. Waterstof vormt zowel als energiedrager als middel van opslag een alternatief. Conform de Limburgse Waterstofladder ligt de prioriteit van de toepassing van waterstof bij de industrie en het zwaar transport. Dit zijn dan ook de sectoren waar de Provincie innovatie met name poogt aan te jagen. Dat betekent dat industriële processen onderzocht dienen te worden voor de inzetbaarheid van waterstof; voertuigen en verbrandingsmotoren ontwikkelt dienen te worden voor de toepassing van waterstof en er ook op lokaal niveau waterstof opgewekt kan worden door middel van elektrolyse, met name op plekken waar congestieproblematiek optreedt en opgewekte elektriciteit geen directe bestemming kan vinden.
Partners (niet limitatief)	Bedrijven Limburgs Energie Akkoord (LEA), transport en logistiek partijen, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), het LIOF, het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Ministerie van Economische Zaken, Gasunie.
Provinciale rol	Netwerker/verbinder, ondersteuner, subsidiënt
Fase van uitvoering	• Via de OPZuid regeling en beschikbare provinciale cofinanciering⁷ poogt de Provincie een impuls te geven aan innovatieve projecten op het gebied van onder andere waterstof. De eerste openstelling van de OPZuid regeling (tot en met november 2022) heeft helaas niet geleid tot waterstof-gerelateerde projecten. • Er is een voorstel ingediend bij het IPO ten behoeve van een nationale richtlijn 'elektrolyse op land'. • Er is een subsidie verstrekt voor de realisatie van minimaal 4 kleinschalige (ca 1,75 MW) electrolyzers. Hierbij wordt overschot aan elektriciteit gebruikt voor het opwekken van waterstof en de warmte die bij dit proces vrijkomt, zou nuttig aangewend kunnen worden voor het verwarmen van bijvoorbeeld tuinbouwkassen of bij andere agrarische of verwarmingsprocessen in de regio. • Vanuit de Investeringsagenda draagt de Provincie bij aan een locatiestudie energieopslag en -omzetting (conversie naar waterstof) voor Noord-Limburg. • Het FUREC-project van RWE, dat circulaire en groene waterstof wil produceren uit niet-recyclebaar vast huishoudelijk afval in Limburg, heeft een financiering van € 108 miljoen ontvangen van het Innovatiefonds van de EU.
Gerealiseerd eind 2022	Tussentijdse doel: Eind 2022 hebben wij inzicht in welke kansen elektrolyse en opslag in waterstof biedt voor Limburg op basis van het onderzoek naar energieopslag

⁷ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake provinciale cofinanciering projecten energieopslag en energieomzetting, 10 mei 2022](#)

	en omzetting en de verkenningen die reeds in de markt gedaan worden (o.a. van VoltH2). Indien dit als slimme oplossing en kans wordt beschouwd kan worden gekeken naar een eerste pilot. <u>Stand van zaken</u> • Er is onderzoek gedaan naar de kansen voor waterstof in de Limburgse industrie en de kansen voor elektrolyse. • De eerste pilots worden nu voorbereid middels een subsidie. • Er is een subsidieregeling (OPZuid + cofinanciering Provincie Limburg) beschikbaar voor o.a. projecten rondom waterstof.
Vooruitblik	• Via de OPZuid regeling en beschikbare provinciale cofinanciering⁸ zal een impuls worden gegeven aan innovatieve projecten op het gebied van onder andere waterstof (daarnaast ook batterijopslag). De tweede openstelling vindt plaats in april 2023.

⁸ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake provinciale cofinanciering projecten energieopslag en energieomzetting, 10 mei 2022](#)

Doel 2	Het realiseren van de benodigde waterstof-infrastructuur
Toelichting	Zowel vanuit de overkoepelende actielijn 1 van de Provinciale Energie Strategie alsook vanuit de Limburgse Waterstofagenda wordt het belang van tijdige aanleg van waterstofinfrastructuur onderschreven. De Provincie heeft de potentiële behoefte naar waterstof bij de LEA-bedrijven recentelijk verkend in een studie door CE Delft (Kansen voor waterstof in de Limburgse industrie, 2021) en ook de vraag naar waterstof van Chemelot wordt herhaaldelijk geïntermediateerd middels de Cluster Energie Strategieën. De voornaamste twee projecten die van belang zijn voor de realisatie van deze infrastructuur zijn HyWay27 en de Delta Corridor. De Delta Corridor zal met name voor de toevoer van waterstof en op gebied van import en afvang van CO₂ (mogelijkheid voor blauwe waterstof) van essentieel belang zijn. De landelijke waterstofbackbone (HyWay27) van Gasunie gaat voorzien in de gewenste aansluitingen voor bedrijven en geïnteresseerde partijen. De landelijke waterstofbackbone verbindt de vijf Nederlandse industrieclusters, waaronder Chemelot, met productie- of importlocaties en wordt naar alle waarschijnlijkheid operationeel tussen 2025 en 2030. Hiervoor gebruikt Gasunie (deels) bestaande gasinfrastructuur. Beide projecten zijn ook op de lijst van het Nationaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat opgenomen dat op 26 november jongstleden door het Kabinet aan de Tweede Kamer is verstuurd. De Provincie spant zich ervoor in dat ook in Limburg oude gasinfrastructuur zo goed mogelijk hergebruikt en benut wordt (in lijn met Motie 2561 Palmen cs inzake Behoud van gasinfrastructuur).
Partners (niet limitatief)	Havenbedrijf Rotterdam, Chemelot, LEA bedrijven, Gasunie, Ministeries van Economische Zaken, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Infrastructuur en Waterstaat, provincies Brabant en Zuid Holland
Provinciale rol	Netwerker/verbinder, ondersteuner
Fase van uitvoering	• Chemelot wordt in 2028 aangesloten op de landelijke waterstof infrastructuur. • Provincie is in verbinding met Gasunie ten aanzien van de behoefte en kansen voor aansluiting van Limburg op de landelijke waterstof infrastructuur. • De Provincies hebben een regierol voor zgn. Cluster6-bedrijven. Dit zijn de grotere energiegebruikers die niet tot een industriecluster behoren (zoals Chemelot). Voor de Cluster6-bedrijven heeft Provincie Limburg in Q4 2022 een opdracht uitgezet tot het opstellen van een CES (Cluster Energie Strategie) 2.0 (zie ook KPI 8) t.b.v. het provinciale MIEK (meerjarenprogramma infrastructuur energie en klimaat). Alle LEA-bedrijven vallen onder Cluster-6. Dit betekent dat naast hun vraag naar elektriciteit, ook de vraag naar waterstof (op termijn) in kaart is gebracht. Dit geeft de Provincie en Gasunie meer inzicht in de behoefte tot aansluitingen (buiten Chemelot) op de landelijke waterstofinfrastructuur. • Het project Delta Rhine Corridor (nieuwe naam op verzoek van het Private Consortium) is besproken in het Bewindspersonen Overleg van 3 november 2022 en behandeld in het BO Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) van 10 november 2022. Het project gaat door op de ingeslagen weg. Op 13 december 2022 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de Bevoegd Gezag rol voor de Minister van Economische Zaken en Klimaat voor de Delta Rhine Corridor (zie ook KPI 1).
Gerealiseerd eind 2022	Doel 2022: • Voor (LEA) bedrijven en geïnteresseerde partijen in kaart hebben gebracht of en op welke termijn zij een aansluiting kunnen krijgen op de waterstofinfrastructuur.

	• Inzicht in, en duidelijkheid over, de toevoer van waterstof naar/in de provincie via de Delta Corridor en landelijke waterstofbackbone. Hierbij ook zo goed mogelijk in kaart weten te brengen welke hoeveelheden verwacht kunnen worden en tegen welke prijs. Dit schept een verduidelijkt beeld voor (externe) belanghebbenden. • Inzicht te hebben in de discrepantie tussen aanbod en vraag naar waterstof, zodoende plannen te kunnen maken om het gat tussen het aanbod van en de vraag naar (tijdelijk) te kunnen dichten met mogelijk regionaal geproduceerde waterstof. <u>Stand van zaken</u> • Met name voor de Cluster6 (en dus ook LEA) bedrijven hebben we in beeld wat de toekomstige vraag naar waterstof zal zijn (met een onzekerheidsmarge). • Vooralsnog blijkt het lastig te zijn om aan te kunnen geven wanneer en tegen welke kosten bedrijven aangesloten kunnen worden op de landelijke waterstof infrastructuur. Voor Chemelot is een aansluiting voorzien in 2028. • Er is nog onvoldoende (landelijk) inzicht in het aanbod van waterstof (op termijn). Dat zorgt ervoor dat de behoefte aan regionaal aanbod ook niet duidelijk is. Binnen het IPO is hier reeds aandacht voor gevraagd.
Vooruitblik	• De Kennisgeving Voornemen en voorstel voor Participatie (V&P) voor de aanleg van de Delta-Rhine Corridor (voorheen 'Deltacorridor') is voorzien voor maart-april 2023. • De komende maanden zal de ruimtelijke inpassing van de landelijke waterstof infrastructuur in Limburg beter in beeld worden gebracht.

Doel 3	Het vergroten van de vraag naar en opschalen van toepassingen van waterstof
Toelichting	Waterstof in de industrie In 2021 heeft CE Delft in opdracht van de Provincie de kansen verkend voor waterstof in de Limburgse industrie. Aanvullend daaraan heeft CE Delft een case study bij Smurfit Kappa Roermond Papier uitgevoerd om hen op weg te helpen in hun investeringsbeslissingen ten aanzien van de omschakeling op elektrificatie en/of waterstof. Beide onderzoeken (zie tevens 3.1) hebben aangetoond dat het maken van investeringsbeslissingen voor bedrijven vermoeilijkt wordt door het gebrek aan overheidsbeleid met betrekking tot waterstof en andere duurzame alternatieven. Ook heeft het onderzoek aangetoond dat met het juiste overheidsbeleid het kantelpunt van de omschakeling ‘van het aardgas af’ dichterbij kan halen. Het juiste overheidsbeleid zal echter gepaard moeten gaan met de tijdige aanleg van de benodigde infrastructuur, dat geldt voor zowel elektriciteitsinfrastructuur als waterstofinfrastructuur. Waterstof in mobiliteit Waterstof zal naar verwachting een essentiële rol gaan spelen in de verduurzaming van het zwaar transport en de scheepvaart. Op dit moment bevinden zich nog geen waterstoftankstations in onze provincie. Hierdoor is ook de toepassing van waterstof aangedreven voertuigen gering. Het kip-ei principe. De Provincie probeert hier de komende periode versneld verandering in te brengen. Ook in de andere provincies is de huidige toepassing van waterstof in de mobiliteit nog gering. Op dit moment zijn er 15 waterstoftankstations in Nederland. De landelijke ambitie is om in 2025 een vijftigtal waterstoftankstations operationeel te hebben met daarbij 15.000 lichte waterstof aangedreven voertuigen en 3.000 zware waterstof aangedreven voertuigen. Daarnaast wil de nationale overheid bijdragen aan minimaal 150 binnenschepen in 2030, met 5 PJ waterstof voor duurzame vervoerders om 0,4 Mton CO₂-reductie te realiseren. Ook ambieert men landelijk een jaarlijkse reductie van 10% van de investeringskosten in waterstoftankstations door middel van innovatie. De Provincie is ambtelijk met RVO en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat in gesprek ten aanzien van het opzetten van een (landelijk) actieplan ‘waterstof in mobiliteit’. De focus zal hier met name liggen op de Zero Emission steden (één daarvan is Maastricht) en de transportcorridors. De Provincie probeert in haar sturing voor de locaties voor waterstoftankstations dan ook de lijn door te voeren van landelijke prioriteiten, zodoende voorbereid te zijn op nieuwe stimuleringsmaatregelen.
Partners (niet limitatief)	LEA bedrijven, Gasunie, CE Delft, RVO, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Brightsite, tankstationhouders, transport en logistiek partijen
Provinciale rol	Netwerker/verbinder, ondersteuner
Fase van uitvoering	- Zoals onder doel 2 reeds aangegeven is de waterstofbehoefte van het Limburgse Cluster 6 in kaart gebracht. Deze gegevens zijn reeds gedeeld met Enexis en Gasunie. - Er is een subsidie verstrekt t.b.v. het bij elkaar brengen van partijen rondom thema ‘waterstof in mobiliteit’. Daartoe zal op 4 april 2023 een evenement worden georganiseerd door LWV.

	• Provincie Limburg heeft zich aangesloten bij het RH2INE initiatief. RH2INE richt zich op de ambitie van de EU om het eerste emissievrije continent te worden en streeft naar marktklare waterstoftoepassingen langs een van de oudste kernnetwerkcorridors van de EU, aangedreven door de eerste duurzame en interoperabele gas- en elektriciteitsnetwerken ter wereld. • Het kabinet heeft € 22 miljoen uitgetrokken voor een subsidieregeling voor waterstoftankstations met bijbehorende vrachtwagens⁹.
Gerealiseerd eind 2022	Doel 2022: Een door marktpartijen gedragen plan rondom thema 'waterstof in mobiliteit'. Op grond van dit plan zullen versneld waterstoftankstations gerealiseerd kunnen worden. <u>Stand van zaken</u> • Er is onderzoek gedaan naar de kansen voor waterstof in de Limburgse industrie, inclusief een case study voor Smurfit Kappa Roermond Papier. • De waterstofbehoefte van het Limburgse Cluster6 is in kaart gebracht. • Er is 1 waterstoftankstation operationeel in Limburg (Vissers Energy Group te Horst). • Ten aanzien van thema 'waterstof in mobiliteit' is in de Waterstof Routekaart Limburg (zie bijlage tweede voortgangsrapportage PES) opgenomen dat in 2025 3 tankstations met waterstof met circa 180 zware voertuigen die rijden op waterstof. Hierbij wordt gestart met Venlo als belangrijk knooppunt op een belangrijke goederencorridor. De andere locaties zijn bij belangrijke logistieke knooppunten en in afstemming met Duitsland en België.
Vooruitblik	• Proeftuinen 'waterstof in de industrie' worden, bij interesse vanuit bedrijven, gestimuleerd en ondersteund. • Op 4 april zullen (verdere) kansen voor 'waterstof in mobiliteit' in Limburg in kaart worden gebracht en met partijen worden besproken o.l.v. LWV en met behulp van een subsidie van de Provincie. • Op termijn zullen 2 à 3 waterstoftankstations worden gerealiseerd conform motie 2692. We zoeken hierbij aansluiting met het landelijke actieprogramma waterstof in mobiliteit.

⁹ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/11/22/kabinet-investeert-in-meer-waterstoftankstations#:~:text=De%20subsidieregeling%20gaan%20naar%20verwachting,ook%20in%20samenwerking%20tussen%20partijen.>

Doel 4	Samenwerking en alliantievorming (t.b.v. doelen 1-3) op het gebied van waterstof.
Toelichting	De potentie van waterstof is groot. De kosten die gepaard gaan met de ontwikkeling en toepassing van waterstof ook. Om waterstof betaalbaar te krijgen is innovatie, infrastructuur, het creëren van een grote markt, en samenwerking nodig. Het aanjagen van innovatie, het realiseren van de benodigde infrastructuur en het vergroten van de vraag naar waterstof zijn de doelen die door alle betrokken partijen worden nagejaagd. De samenwerking tussen deze partijen is essentieel om waterstof versneld een rol te kunnen laten spelen, op regionaal, nationaal, en internationaal niveau. Dit geldt zowel voor samenwerking binnen projecten en de financiering hiervan, als samenwerking op gebied van kennisontwikkeling en -deling.
Partners (niet limitatief)	LIOF, Waterstof Coalitie Limburg (WCL), Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Brightsite, Waterstofnet, RES-gemeenten, Chemelot, (LEA) bedrijven, Gasunie
Provinciale rol	Netwerker/verbinder
Fase van uitvoering	- Via de subsidie aan de Stichting Waterstofcoalitie Limburg (WCL) wordt invulling gegeven aan deze KPI. WCL heeft in mei 2022 een subsidie ontvangen van Provincie Limburg voor een drietal onderdelen, namelijk 1) academie, 2) kennisinfrastructuur, 3) evenementen. Voor de Academie heeft een behoefteninventarisatie bij de 'waterstofcommunity' in Limburg (in het bijzonder bedrijven en kennisinstellingen) plaatsgevonden. Er zijn door WCL 44 interviews afgenomen. De behoefte aan expertise wordt nu omgezet in modules. Tevens vinden er gesprekken plaats met potentiële partners voor de Academie. Er zijn voortgangsgesprekken geweest met onder andere de hbo instellingen HSZ, Fontys en HAN, Chemelot, en de Brabantse WaterstofCoalitie. Ook het inrichten van de Kennisinfrastuctuur is gestart. Tevens hebben er reeds 2 evenementen plaatsgevonden. - Het Interreg EMR H2 Booster project is in volle gang en is nu in de laatste fase van het project aangekomen waarin er wordt gekeken naar concrete projectvoorstellen voor grensoverschrijdende samenwerking, mogelijk in een vervolg Interreg project.
Gerealiseerd eind 2022	Voor 2022 was de verwachting de 4 onderstaande zaken gerealiseerd te hebben en dat is gebeurd (zoals bij 'fase van uitvoering' hierboven te lezen is): - De basis voor euregionale samenwerking is gelegd in het Interreg H2 Booster project. - Het initiatief genomen om (Limburgse) partijen (beter) te verbinden en verenigen zodoende beleid effectief tot uitvoering te brengen. - Het speelveld aan initiatieven en partners in Limburg is in kaart gebracht en verkend. - Er ligt een basis voor verdere samenwerking op kennis- en projectniveau binnen en buiten de provincie.
Vooruitblik	Naar verwachting kan er in maart 2023 een totaalplan worden gemaakt voor de door WCL in te richten Academie, waarna de Academie formeel kan starten t.b.v. kennisdeling.

2.3.1.1 Overige ambities

In de PES zijn de volgende aanvullende ambities opgenomen:

- **Gasinfrastructuur behouden:**
Gasunie heeft met het HyWay27-rapport¹⁰ reeds kunnen aantonen dat bestaande gasinfrastructuur ook kan worden ingezet voor het transport van pure waterstof, en heeft tevens het startsein van het Rijk gekregen dit in gang te zetten voor delen van de hoofdinfrastructuur¹¹. Hiermee zou de industrie gebruik kunnen gaan maken van duurzame waterstof. Chemelot zal in 2028 worden aangesloten op de landelijke waterstofinfrastructuur. Zie ook Actielijn 1 en 2.
- **Relevante buisleidingen infrastructuur realiseren:**
Met betrekking tot de Delta Rhine Corridor (zie doel 2 van de Waterstofagenda) wordt in de eerste helft van 2023 een Voornemen tot Aanleg verwacht van deze buisleidingen bundel.

¹⁰ Zie: <https://www.hyway27.nl/actueel/hyway-27-realiseatie-van-het-landelijk-waterstofnetwerk>

¹¹ Zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/06/29/ontwikkeling-transportnet-voor-waterstof>

2.3.2. Ruimte voor innovatie, techniek en vakmanschap

Aan deze actielijn wordt langs twee sporen invulling gegeven:

1. Innovatie en nieuwe technieken door het bedrijfsleven;
2. Limburg als praktijk- en leeromgeving voor innovatie en vakmanschap in de energietransitie.

Aan deze sporen zijn KPI's gekoppeld waarover hieronder per KPI de voortgang wordt toegelicht.

KPI 6	Uiterlijk in 2030 een CO ₂ -reductie van 15,5 Mton cumulatief over de levensduur van de LEF projecten.										
Toelichting	Deze KPI is gericht op uiterlijk in 2030 realiseren van 15,5 Mton CO₂-reductie cumulatief over de levensduur van de LEF projecten. Hierbij worden CO₂ besparingen rekenkundig ingeboekt in jaar 1 van de LEF-lening. Met deze doelstelling wordt inzichtelijk gemaakt hoe LEF in de gehele periode tot 2030 zal presteren. Conform de rapportagestructuur van LEF zoals overeengekomen met de Europese Investeringsbank, wordt per project de volledige te bereiken CO₂ emissie reductie per project ingeboekt op het moment van "financial close" (sluiten van de financieringsovereenkomst). Provinciale Staten worden nader geïnformeerd inzake de voortgang van het Limburgs Energie Fonds conform de Regeling Grote Projecten (RGP) middels een Basis Rapportage (BR) en Voortgangsrapportages (VGR). In de VR PES wordt enkel ingegaan op de in de PES gestelde KPI's met betrekking tot het LEF. Onderhandelingen tussen LEF B.V. en potentiële kredietnemers zijn vertrouwelijk van aard, zowel voor wat betreft inhoud, financiële afspraken als planning. Bij financieringen door het LEF met een omvang van meer dan €2,5 mln. vindt besluitvorming omtrent de financiering plaats middels de AvA (GS) en worden Provinciale Staten (PS) conform amendement 17 (Kuntzelaers inzake 'financieringsaanvragen Limburgs Energie Fonds') geïnformeerd.										
Partners (niet limitatief)	- Fondsbeheerder LEF (Finquiddity Vermogensbeheer B.V., handelsnaam Polestar Capital); - Adviescommissie LEF; - Bedrijven die lening aanvragen.										
Provinciale rol	Financier (via LEF), enig aandeelhouder LEF.										
Fase van uitvoering	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th><th>VR3</th><th>VR4 (Q4 2022)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>CO₂-reductie in Mton CO₂ eq. cumulatief sinds start fonds</td><td>4,1</td><td>4,1</td></tr> <tr> <td>Actuele CO₂-reductie Mton CO₂ eq. (vanaf 2020)</td><td>2,1</td><td>2,1</td></tr> </tbody> </table> In de periode Q3 en Q4 2022 zijn er geen nieuwe investeringen gedaan door het fonds, waardoor er geen toename is in de CO₂-reductie door het LEF. De reden hiertoe is dat in deze periode tijdelijk geen (investerings-)besluiten zijn genomen vanwege het feitenonderzoek naar een oud-bestuurder van Finquiddity Vermogensbeheer (de fondsbeheerder en bestuurder van het LEF). Daarnaast is gebleken dat besluitvorming inzake investeringen in het fonds t.b.v. circulaire economie (PCDF) en Mijwater meer tijd in beslag namen.			VR3	VR4 (Q4 2022)	CO ₂ -reductie in Mton CO ₂ eq. cumulatief sinds start fonds	4,1	4,1	Actuele CO ₂ -reductie Mton CO ₂ eq. (vanaf 2020)	2,1	2,1
	VR3	VR4 (Q4 2022)									
CO ₂ -reductie in Mton CO ₂ eq. cumulatief sinds start fonds	4,1	4,1									
Actuele CO ₂ -reductie Mton CO ₂ eq. (vanaf 2020)	2,1	2,1									

Gerealiseerd in 2023	3,5 Mton in de periode 2020 t/m 2023. Met de positieve besluitvorming ¹² op 10 februari 2023 voor Mijnwater en het Polestar Circular Debt Fund (PCDF) en met zeer concrete LEF projecten in het fiatteringsproces is er zicht op voldoende groei in relatie tot de geplande realisatie voor dit tussentijdse doel.
Vooruitblik	In de herziene basisrapportage en navolgende voortgangsrapportages inzake het LEF conform de RGP wordt gerapporteerd over de voortgang van het LEF. Hierin wordt tevens een vooruitblik gegeven voor wat betreft realisatie van CO₂-reductie. Volgens planning zou eind Q4 2022 voor KPI 6 een CO₂-reductie van 2,0 Mton behaald moeten zijn. De huidige realisatie ligt met een realisatie van 2,1 Mton nog beperkt voor op planning en zowel het tussentijdse doel als het doel in 2030 worden naar verwachting behaald. Hoewel in Q3 en Q4 geen nieuwe investeringen zijn gedaan, raakt de pijplijn inmiddels weer verder gevuld en een aantal projecten zijn vergevorderd.

¹² Op 10 februari 2023 is door Provinciale Staten ingestemd met de Statenvoorstellen inzake Mijnwater en het Polestar Circular Debt Fund. Dit valt na de peildatum van deze voortgangsrapportage maar vanwege het belang hier meegenomen. De stukken zijn te vinden via: [Provinciale Staten Statenvergadering donderdag 9 februari 2023](#)

KPI 7	Een CO₂/N₂O reductie van 3,05 Mton door specifiek Chemelot uiterlijk in 2030.
Toelichting	Deze KPI is gebaseerd op de alle mogelijke maatregelen die Chemelot denkt te kunnen ontwikkelen c.q. implementeren leidend tot emissiereductie van CO₂ en N₂O (lachgas). Wij gaan hierbij uit van het referentiejaar 2015. Toen bedroeg de uitstoot door Chemelot 5,8 Mton CO₂-equivalenten (cf. RIVM Emissieregistratie). In het Regioplan Cluster Chemelot 2030 is opgenomen dat tot 2030 2,1 Mton CO₂/N₂O emissie gereduceerd kan worden in scope 1 (= directe CO₂-uitstoot, veroorzaakt door eigen bronnen binnen de organisatie. Het betreft dan de uitstoot door eigen gebouw-, vervoer- en productie gerelateerde activiteiten). Indien tijdig, vóór 2030 dus, de 380kV elektriciteitsleiding van Maasbracht naar Graetheide wordt doorgetrokken, is elektrificatie van naftakraker 4 mogelijk en kan ca. 0,7 Mton extra CO₂-reductie worden gerealiseerd. Verdere CO₂-emissiereductie kan worden gerealiseerd door afvoer van CO₂ per pijpleiding voor CCS (Carbon Capture and Storage) onder de Noordzee. Alleen zo is de ambitie van 3,05 Mton haalbaar. Overigens nemen wij scope 2&3¹³ emissiereducties van Chemelot (totaal 2,22 Mton conform genoemd Regioplan) niet in de PES ambitie mee, omdat deze ook niet mogen worden meegenomen in de EU-ETS (European Emissions Trading System) en de nationale CO₂ heffingen.
Partners (niet limitatief)	Chemelot-organisatie, Brightsite, bedrijven op industrial site Chemelot
Provinciale rol	Ondersteuner, netwerker/verbinder, (co)financier, bevoegd gezag
Fase van uitvoering	N₂O-reductie-maatregelen door Fibrant en AnQore In juni 2021 is door Fibrant op Chemelot de installatie in gebruik genomen die leidt tot emissievermindering met 0,6 Mton CO₂-equivalenten lachgas (overeenkomend met ca. 10% van de totale CO₂-eq. uitstoot van Chemelot). Een tweede bedrijf op Chemelot, AnQore, stoot eveneens een grote hoeveelheid lachgas uit. AnQore ziet ook mogelijkheden om deze uitstoot met ca. 0,4 Mton CO₂-eq. te reduceren. Voor de basis-engineering fase heeft de Provincie een subsidie verleend. In september 2022 heeft AnQore ons geïnformeerd dat wordt afgeweken van het beoogde RTO-installatie en wordt ingezet op een andere installatie (andere technologie maar met eenzelfde N₂O-reductie als resultaat). CES2.0 Chemelot In Q4 2022 heeft Chemelot een Cluster Energie Strategie (CES) 2.0 opgeleverd. Dit CES is vastgesteld door de Chemelottafel en tot stand gekomen na contact met de Provincie Limburg, het Limburgs Energie Akkoord (LEA) en de betrokken netbedrijven TenneT, Gasunie, Enexis en de projectorganisatie Delta Rhine Corridor. De CES'sen uit de verschillende industrieclusters vormen de basis Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK). In 2021 is door

¹³ Scope 2 omvat de indirecte uitstoot van CO₂ door opwekking van zelf gekochte en verbruikte elektriciteit of warmte. Scope 3 omvat de indirecte uitstoot van CO₂ veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten van een andere organisatie waarop de eigen organisatie ook geen directe invloed op kan uitoefenen. Bijvoorbeeld de uitstoot veroorzaakt door de productie of winning van ingekochte grondstoffen of materialen en uitbestede werkzaamheden zoals goederenvervoer. Ook de indirecte uitstoot als gevolg van zakelijk verkeer met privévoertuigen en zakelijk vliegverkeer hoort bij scope 3.

	het kabinet een eerste MIEK vastgesteld waarin drie voor Chemelot cruciale projecten zijn opgenomen vanuit CES1.0 (Aanleg 380kV-verbinding Maasbracht-Graetheide; Delta Rhine Corridor; Waterstofnetwerk Nederland). In CES2.0 zijn geen nieuwe MIEK-projecten ingebracht. Wel wordt expliciet aandacht gevraagd voor enkele infrastructurele knelpunten en aansluitingen in de regio. Maatwerkafspraken – EoP met OCI en Sabic Momenteel werkt het Rijk, onder trekkerschap van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, aan de uitwerking van maatwerkafspraken met de twintig grootste uitstoters van CO₂ in Nederland. Deze maatwerkafspraken zijn onderdeel van het nationaal programma verduurzaming industrie van minister Adriaansens (Economische Zaken en Klimaat) en minister Jetten (Klimaat en Energie). Voor het cluster Chemelot gaat het om OCI en Sabic. Als eerste stap in de uitwerking van de maatwerkafspraken worden zogenaamde <i>Expression of Principles</i> (EoP) opgesteld. Ons college heeft op 17 januari jl. besloten om de EoP van OCI mee te ondertekenen. Hiermee betuigen we steun aan de doelstellingen zoals geformuleerd in de EoP en maken wij de intentie kenbaar om deel te gaan nemen aan de onderhandelingen over de Joint Letter of Intent. En om eventueel partij te worden bij die Joint Letter of Intent, die als tweede stap in de uitwerking van de maatwerkafspraken in de vorm van een intentieovereenkomst beoogd wordt. Met het ondertekenen van de EoP van OCI wordt mede invulling gegeven aan de afdoening van de motie ‘energiecrisis Chemelot’ (motie 2939)¹⁴. Energiebesparingsmaatregelen Verder hebben Chemelot-bedrijven diverse energiebesparingsmaatregelen genomen, vooruitlopend op de algemene energiebesparingsplicht welke in juli 2023 in werking treedt.
Gerealiseerd in 2023	De N ₂ O-maatregelen door Fibrant hebben met ingang van juli 2021 gezorgd voor een emissiereductie van ca. 0,6 Mton CO ₂ -equivalenten per jaar.
Vooruitblik	• De <i>energie efficiëncy maatregelen</i> bij Chemelot zullen leiden tot emissiereductie, oplopend tot ca. 0,3 Mton CO₂-equivalenten in 2030. • De <i>elektrificatie</i> van stoomturbines en een naftakraker van Sabic (in totaal ca. 1 Mton CO₂-equivalenten reductie) zal deels afhangen van de tijdige aanleg de 380kV elektriciteitsleiding Maasbracht-Graetheide. • De CO₂-afvoer/CCS van OCI-Nitrogen is afhankelijk van de ontwikkeling van de Deltacorridor Rotterdam-Chemelot. Zie ook actielijn 1. • <i>Maatwerkafspraken</i>: De gesprekken die EZK, Provincie met OCI en Sabic in het kader van de uitwerking van maatwerk voert, doorlopen ieder hun eigen tijdspad en snelheid. Het concept EoP met Sabic en het verzoek tot mede-ondertekening hiervan zal te zijner tijd eveneens aan GS ter besluitvorming voorgelegd worden. • Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) gaat een <i>Nationaal Programma Verduurzaming Industrie</i> opzetten om de transitie naar een koolstofarme industrie te coördineren en structureren (verwacht Q1 2023).

¹⁴ [Mededeling portefeuillehouder inzake maatwerkafspraken OCI, 17-1-2023 \(GS DOC-00390016\)](#)

KPI 8	Een CO ₂ -reductie van 0,4 Mton door de grote Limburgse bedrijven (LEA) richting 2030.
Toelichting	CO ₂ -reductie van 0,4 Mton door de grote Limburgse bedrijven (LEA deelnemers, exclusief Chemelot)) richting 2030 t.o.v. 2015. Deze KPI is gebaseerd op de reductie van 0,4 Mton die volgens de industrietafel van het Klimaatakkoord door het bedrijfsleven in Limburg gerealiseerd kan worden. In Voortgangsbericht LEA (feb. 2019) is opgenomen dat reductiepotentie LEA (excl. Chemelot en excl. KNB-bedrijven ¹⁵) in 2030 ca. 0,38 Mton bedraagt. In Projectenportfolio LEA (dec. 2020) en in Regioplan Chemelot staat dat CO ₂ -reductie LEA (excl. Chemelot en incl. de KNB-bedrijven) in 2030 max. 0,4 Mton bedraagt. We gaan hierbij uit van 2015 als referentiejaar.
Partners (niet limitatief)	LEA procesmanager, RVO, LEA-bedrijven, Enexis, Gasunie. De LEA-partners zijn: Canon, E-Max, Mosa, O-I Manufacturing, Rockwool, Sappi, Sibelco, Smurfit Kappa Roermond Papier, Trespas, VDL Nedcar, Wepa, Koninklijke Nederlandse Bouwkeramiek (namens 12 bouwkeramische bedrijven in Limburg). Ook Chemelot is deelnemer van LEA, maar in deze PES is voor Chemelot een eigen KPI 7 opgenomen.
Provinciale rol	Ondersteuner, netwerker/verbinder, procesmanager, (co)financier
Fase van uitvoering	LEA - In de vorige (derde) voortgangsrapportage PES is aangegeven dat de negatieve reductie (-0.02Mton zie Energie Dashboard) mogelijk te verklaren is als gevolg van hogere bedrijfsactiviteiten en de transportschaarste. De CO₂-reductiecijfers over 2022 zijn nog niet beschikbaar, vandaar dat deze KPI nog op 'oranje' staat. - De LEA-bedrijven oriënteren zich verder op de technische mogelijkheden voor de-carbonisatie (overschakelen van aardgas naar elektriciteit of waterstof of andere CO₂-loze energiebronnen) zodat hun plannen daartoe steeds concreter worden. In 2022 hebben diverse LEA-bedrijven maatregelen doorgevoerd gericht op CO₂-reductie. - Er wordt blijvend input geleverd voor de netbeheerders Enexis, TenneT en Gasunie t.b.v. de ontwikkelingen betreffende de energie-infrastructuur. Andersom worden de LEA-bedrijven door de netbeheerders geïnformeerd over de ontwikkeling van de energie-infrastructuur. Hiertoe organiseert het LEA-procesmanagement bijeenkomsten; - Provincie informeert bedrijven actief over ontwikkelingen m.b.t. beleid en wet- en regelgeving, alsmede over financiële instrumenten. Tevens wordt specifiek aandacht besteed aan het gebruik van secundaire grondstoffen en circulair produceren. Cluster 6 CES2.0 - De Provincies hebben een regierol voor zgn. Cluster6-bedrijven. Dit zijn de grotere energiegebruikers die niet tot een industriecluster behoren (zoals Chemelot). Voor de Cluster6-bedrijven heeft de Provincie Limburg in Q4 2022 een opdracht uitgezet tot het opstellen van een CES (Cluster Energie

¹⁵ * KNB: bouwkeramische bedrijven.

	Strategie) 2.0 t.b.v. het provinciale MIEK (meerjarenprogramma infrastructuur energie en klimaat). Alle LEA-bedrijven vallen onder Cluster-6.
Gerealiseerd in 2023	Tussentijdse doelen: - Voor een groot deel zal door LEA-bedrijven worden overgeschakeld van aardgas op elektriciteit. Dat betekent dat een toename van het gevraagde vermogen: in Noord- en Midden-Limburg oplopend tot 50 MW in 2023 en ruim 200 MW in 2030. In Zuid-Limburg is in 2023 ca. 60 MW extra elektrisch vermogen benodigd, om daarna langzaam tot 2030 op te lopen tot ca. 80 MW. - Volgens de <i>Uitvoeringsagenda LEA</i> bedraagt de verwachte CO₂-reductie in 2023 66 Kton. <u>Stand van zaken</u> De CO₂-reductiecijfers over het jaar 2022 zijn op peildatum 1 februari 2023 nog niet bekend. Uit de meest recente CO₂-reductiecijfers van LEA-bedrijven (2021) is effectief sprake van een negatieve reductie van -0.02Mton (zie Energiedashboard). Diverse bedrijven hebben in 2022 wel maatregelen doorgevoerd gericht op CO₂-reductie. Ter voorbeeld installeerde SAPPI Maastricht in 2022 een e-boiler met een jaarlijkse CO₂-reductie van 22Kton. De verwachting is dat over het jaar 2022 en 2023 de LEA-bedrijven CO₂-reductie hebben gerealiseerd, maar het is onduidelijk of het gestelde doel van 66Kton in 2023 wordt behaald.
Vooruitblik	In 2023 en 2024 wordt de LEA-aanpak voortgezet: - Inmiddels hebben alle deelnemende bedrijven een routekaart voor hun verduurzaming richting 2030 en daarna. De nadruk bij deze bedrijven ligt dan ook op het uitwerken naar concrete plannen en bij een aantal bedrijven vindt al concrete realisatie plaats. Voor LEA betekent dit een nieuw stukje en aanvullende dienstverlening t.o.v. de tot nu toe geleverde ondersteuning. - Daarnaast zullen energie-intensieve bedrijven die nu nog niet deelnemen aan LEA maar wel tot de doelgroep horen de gelegenheid krijgen toe te treden tot LEA. Dit vraagt een ondersteuningstraject voor deze bedrijven richting routekaarten parallel aan de werkzaamheden voor de eerste groep bedrijven maar met een kortere doorlooptijd. - Belangrijke externe voorwaarde voor bedrijven om intern hun maatregelen te kunnen realiseren is de tijdige beschikbaarheid van energie-infrastructuur, duurzame energie en vergunningen etc. welke allemaal op ongeveer hetzelfde moment beschikbaar dienen te zijn. Landelijke en provinciale overheden en netbeheerders werken daar nu actief aan en hebben daarvoor concrete en betrouwbare informatie nodig van de bedrijven en vice versa, rekening houdend met vertrouwelijkheid en mate van (on)zekerheid inherent aan dit proces. Deze afstemming tussen bedrijven en overheden is vanwege de vertrouwelijkheid en verschil in procedures en processen van de partijen een delicaat en cruciaal proces. Dit is een stukje nieuwe en aanvullende dienstverlening vanuit LEA i.s.m. Cluster6. - Thematieken die in 2023-2024 extra aandacht behoeven: - Grondstoffentransitie en circulaire economie; - Netcongestie en energie-infrastructuur; - Flexibiliteit in afname elektriciteit en bijbehorend handelingsperspectief;

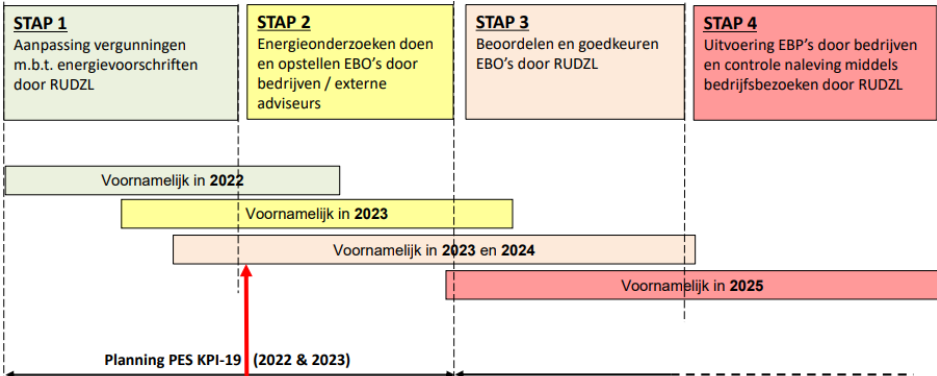
	○ Actuele informatie over financiële (subsidie)instrumenten, beleidsontwikkelingen en wet- en regelgeving; • Oplevering van CES 2.0 Cluster6 verwacht in Q1 2023.
--	--

KPI 9	Het realiseren van een werkgelegenheidsimpuls van 10.000 FTE jaren uiterlijk in 2030.																	
Toelichting	Het realiseren van een werkgelegenheidsimpuls van 10.000 FTE jaren uiterlijk in 2030 t.o.v. 1-1-2020. Deze KPI is gebaseerd op de extrapolatie van het werkgelegenheidseffect dat met de verwachte investeringen van het Limburgs Energiefonds (LEF) kan worden bereikt op basis van de kengetallen de afgelopen periode 2013-2019. Zie ook Statenvoorstel Fondsvergroting Limburgs Energiefonds van 11 juni 2020, p.24. Daar is de periode 2020-2033 geëxtrapoleerd naar 12.459 FTE jaren voor 2033, in deze KPI is dat verrekend naar 10.000 FTE jaren in 2030. Provinciale Staten worden nader geïnformeerd inzake de voortgang van het Limburgs Energie Fonds conform de Regeling Grote Projecten (RGP) middels een Basis Rapportage (BR) en Voortgangsrapportages (VGR). In de VGR PES wordt enkel ingegaan op de in de PES gestelde KPI's met betrekking tot het LEF.																	
Partners (niet limitatief)	Fondsbeheerder LEF (Finquiddity Vermogensbeheer, handelsnaam Polestar Capital), Adviescommissie LEF, bedrijven die lening aanvragen.																	
Provinciale rol	Financier (via LEF), partner (aandeelhouder LEF)																	
Fase van uitvoering	<table><tr><td></td><td>VR3</td><td>VR4 (Q4 2022)</td></tr><tr><td>FTE jaren 2013 – 2019</td><td>3.261</td><td>3.261</td></tr><tr><td>FTE jaren 2020 – huidig</td><td>2.517</td><td>2.517</td></tr><tr><td>FTE jaren cumulatief sinds start</td><td>5.778</td><td>5.778</td></tr><tr><td>Toename FTE jaren t.o.v. voorgaande VR</td><td>- 1.942</td><td>0</td></tr></table> Conform planning hadden in de periode 2020 – Q4 2022 1.391 FTE jaren gerealiseerd moeten zijn. De voortgang ligt met een realisatie van 2.517 voor op planning voor het doel in 2030.				VR3	VR4 (Q4 2022)	FTE jaren 2013 – 2019	3.261	3.261	FTE jaren 2020 – huidig	2.517	2.517	FTE jaren cumulatief sinds start	5.778	5.778	Toename FTE jaren t.o.v. voorgaande VR	- 1.942	0
	VR3	VR4 (Q4 2022)																
FTE jaren 2013 – 2019	3.261	3.261																
FTE jaren 2020 – huidig	2.517	2.517																
FTE jaren cumulatief sinds start	5.778	5.778																
Toename FTE jaren t.o.v. voorgaande VR	- 1.942	0																
Gerealiseerd in 2023	Het tussentijdse doel voor 2023 is 4.600 FTE jaren vanaf 01-01-2020. Ondanks positieve besluitvorming op 10 februari 2023 inzake de investeringsvoorstellen met betrekking tot Mijwater en het Polestar Circular Debt Fund (PCDF) lijken we dit tussentijdse doel niet te behalen. Het tussentijdse doel is destijds ambitieus gesteld, omdat de realisatie voor ligt ten opzichte van de planning voor het doel in 2030. Voor wat betreft het overall doel van deze KPI van 10.000 FTE jaren in uiterlijk 2030 liggen we voor op schema.																	
Vooruitblik	In de herziene basisrapportage en navolgende voortgangsrapportages inzake het LEF conform de RGP wordt gerapporteerd over de voortgang van het LEF. Hierin wordt tevens een vooruitblik gegeven voor wat betreft het creëren van werkgelegenheid. Hoewel in Q3 en Q4 geen nieuwe investeringen zijn gedaan, raakt de pijplijn inmiddels weer verder gevuld en een aantal projecten zijn vergevorderd. Momenteel worden de investeringen in het circulaire fonds en Mijwater, ter waarde van € 65 mln. voorbereid. Het komende half jaar verwachten we daarnaast nog meerdere nieuwe investeringen door het LEF																	

KPI 10	Het creëren van een kennis, leer- en toepassingsomgeving voor innovatie en techniek, onderwijs en scholing rondom de energietransitie waarin triple helix partners binnen en buiten Limburg samenwerken en nationale en internationale ontwikkelingen duiden voor toepassing in Limburg.
Toelichting	Creëren van een kennis-, leer- en toepassingsomgeving voor innovatie en techniek, onderwijs en scholing rondom de energietransitie waarin triple helix partners binnen en buiten Limburg samen werken en nationale en internationale ontwikkelingen duiden voor toepassing in Limburg.
Partners (niet limitatief)	Centrum Innovatief Vakmanschap: • Installatietechniek (CIV-IL) met Gilde Opleidingen en iW-opleidingen • Gebouwde Omgeving (CIV-GOL) met Fontys, Zuyd, Gilde, Vista, Bouwend Nederland en BouwMensen. In de procesindustrie is er CHILL-CoP waar Zuyd en Vista actief hun opleidingen ontwikkelen met het bedrijfsleven. LWV, MKB Limburg, Platform Ketensamenwerking, Techniek NL, LIOF, BMC, Brightsite
Provinciale rol	Facilitator, stimulator, financier
Fase van uitvoering	De spanning op de arbeidsmarkt voor technici is onverminderd groot. Daarnaast is er sprake van een steeds grotere concurrentie van branches en beroepen die voorheen niet bekend stonden als tekortberoepen. Specifiek voor Limburg geldt daarnaast een grote uitstroom van medewerkers ten gevolge van de vergrijzing (waarin Limburg voorop loopt ten opzichte van de rest van Nederland) en een afname van de instroom ten gevolge van de ontgroening van de samenleving. Uitdaging zit in het feit dat beroepen veranderen als gevolg van technologische ontwikkelingen (zoals de transitie naar duurzame energie, de waterstofontwikkeling, nieuwe materialen en de missie naar een slimmer, duurzamer en gezonder Limburg). Provincie zet zich in om een geschikte kennis, leer- en toepassingsomgeving te creëren o.a. door Techniek Coalitie Limburg, project Sectorversnelling Energietransitie Gebouwde Omgeving (SEGO) en Chemelot Innovation and Learning Labs (CHILL). 1) Techniek Coalitie Limburg (TCL) Doel van TCL is om - samen met regionale overheden, onderwijsinstellingen en vakverenigingen - kleine en middelgrote technische bedrijven in Limburg te ondersteunen bij het versterken van hun concurrentievermogen. TCL doet dit door een impuls te geven aan de toekomstbestendigheid van het menselijk kapitaal in organisaties, door middel van leven lang ontwikkelen en het verbeteren van de aansluiting tussen beschikbare en gevraagde competenties. Alhoewel het TCL project aanvankelijk een looptijd van twee jaar had, is voor de zomer van 2022 besloten om het project te verlengen tot maart 2023 om nog meer rendement uit de samenwerking te kunnen halen. Succesvolle activiteiten betroffen onder andere het ondersteunen van 94 bedrijven bij het maken van een strategisch verbeter/HRM plan (inclusief opleiden en (bij)scholen van medewerkers), het toe leiden van ruim 225 (ook uitkeringsgerechtigde) zij-instromers naar de technieksector, het opleiden van hybride docenten en de realisatie van een methodiek en aanpak voor e-learning en werkplekleren. 2) Limburgse arbeidsmarktdag 28 november 2022 De Provincie Limburg heeft met partners een Limburgse Arbeidsmarktdag georganiseerd op 28 november 2022. Deze dag stond in het teken van 'de

	arbeidsmarkt in het kader van de maatschappelijke transitie'. Op deze dag zijn onder andere concrete oplossingen gepresenteerd aan een publiek van ondernemers, HR-managers, opleiders, intercedenten, bestuur en beleidsbepalers.
Gerealiseerd in 2023	In 2023 zijn vakspecifieke opleidingen en cursuspakketten m.b.t. energietransitie operationeel bij LBO-, MBO- en HBO- opleidingen. Tevens worden vanuit de brancheorganisaties praktijkopleidingen opgezet en ondersteund. Brightlands Chemelot / Brightsite / BMC faciliteert op academisch niveau opleidingen en onderzoek m.b.t. energierelevante onderwerpen.
Vooruitblik	Limburg Vakmanschapsagenda 2030 De Provincie blijft de komende tijd vooral de focus leggen op de uitwerking "MBO Limburg Vakmanschapsagenda 2030" die inspeelt op de vele transities (waaronder energie) waar Limburg voor staat. Het MBO is voor de uitvoering van deze transities onmisbaar. In de agenda worden de speerpunten voor de komende 10 jaar gedefinieerd waaronder het actueel houden van vakmanschap via Leven Lang Ontwikkelingstrajecten. Actieplan Groene en Digitale Banen Verder verkent de Rijksoverheid in samenwerking met de decentrale overheden of mensen die werkloos zijn met de juiste begeleiding aan de slag kunnen voor de energietransitie. Deze en andere oplossingsrichtingen worden momenteel uitgewerkt in het Actieplan Groene en Digitale banen onder regie van het Ministerie van EZK. Het actieplan wordt verwacht in Q1 2023. Just Transition Fund: Spoor 3 Human Capital Agenda Het Just Transition Fund (JTF) is een Europees fonds. De Europese Unie (EU) stelt dit geld beschikbaar aan regio's met extra uitdagingen als gevolg van de ambitie om in 2050 een klimaatneutrale economie te hebben. Het JTF ondersteunt het verduurzamen van de economie en het versterken van de arbeidsmarkt. In Zuid-Nederland is Zuid-Limburg een van de drie aangewezen JTF-regio's. De bijdrage aan een rechtvaardige transitie van de (chemische) industrie vindt plaats langs drie sporen: innovatie, infrastructuur en arbeidsmarkt. Projecten binnen het derde spoor 'Arbeidsmarkt' bevorderen het bereiken van een meer wendbare en weerbare beroepsbevolking in de gehele JTF regio Zuid-Limburg Het JTF wordt actief aangedragen en gecommuniceerd naar partners. Openstelling vindt plaats van 13 februari 2023 t/m 19 september 2023.

KPI 19	Wij realiseren een inhaalslag ten aanzien van de aanpassing van vergunningen met voorschriften voor wettelijk verplichte energiebesparing voor energierelevante vergunningplichtige bedrijven waarvoor wij bevoegd gezag zijn (146), en voeren toezicht en handhaving uit op de implementatie daarvan.
Toelichting	In Limburg zijn ca. 110.000 bedrijven actief (cf. Bedrijvenmonitor), waarvan 99% tot het MKB behoren. Alle deze bedrijven samen (industrie, energie, afval, water, landbouw en de commerciële dienstverlening) hadden in 2019 een aandeel van ca. 56% van het totale energiegebruik in Limburg en 59% van de totale CO₂-uitstoot. Energiebesparing en reductie van CO₂-uitstoot door deze doelgroep zijn belangrijk om de doelen in het Klimaatakkoord te realiseren. Al in 1993 is in de Wet Milieubeheer d.m.v. de zgn. ‘verruimde reikwijdte’ vastgelegd dat het bedrijfsleven een actieve maatschappelijke plicht heeft om hun energiegebruik te verminderen om zo bij te dragen aan de energietransitie. Op 1 januari 2008 is deze energiebesparingsverplichting gedefinieerd als de plicht voor bedrijven en organisaties die per jaar ≥ 25.000 m³ aardgas of ≥ 50.000 kWh elektriciteit gebruiken om alle energiebesparingsmaatregelen te nemen die zich binnen 5 jaar terugverdienen. Uitgezonderd zijn bedrijven die deelnemen aan specifieke convenanten (o.a. ETS-deelnemers) De Provincie Limburg is bevoegd gezag voor ca. 150 grote Limburgse bedrijven en draagt hierbij zorg voor adequate vergunningen, ook m.b.t. de wettelijke energiebesparingsplicht. In de PES is aangegeven dat voor de vergunningplichtige energierelevante bedrijven via het VTH-instrumentarium (wettelijk spoor, uit te voeren door RUDZL) een inhaalslag energiebesparing gerealiseerd gaat worden.
Partners (niet limitatief)	RUD-ZL, RUD-LN, gemeenten, vergunningplichtige energierelevante bedrijven.
Provinciale rol	Bevoegd gezag, opdrachtgever aan RUDZL.
Fase van uitvoering	Op dit moment vallen 146 bedrijven onder bevoegd gezag van de Provincie Limburg. Dit is geen statisch getal, zodra activiteiten binnen bedrijven veranderen, kan het bevoegd gezag wijzigen. Hiervan zijn er 116 ‘energie-relevant’, waarvan voor 102 bedrijven de Provincie Limburg voorwaarde stellend is. Intussen is de Omgevingsvergunning van 78 bedrijven aangepast en zijn de juiste energievoorschriften opgenomen. Tevens hebben 22 bedrijven energiebesparingsonderzoeken aangeleverd aan de RUD-ZL. Hiervan zijn er reeds 15 goedgekeurd door de RUD-ZL. In 2022 zijn vanuit KPI 19 inhaalslag energiebesparingsplicht in totaal 53 bedrijven fysiek bezocht. Alle bezochte bedrijven waren in meer of mindere mate bezig met energiebesparing waarvoor vaak ook een uitvoeringsplanning aanwezig was. Tijdens de bedrijfsbezoeken geeft de RUD-ZL toelichting over vergunningen & wetgeving. Daarnaast geeft zij informatie over mogelijkheden zoals restwarmte of installeren van zonnepanelen, inclusief specifieke subsidie- en financieringsmogelijkheden voor energiebesparing en –opwek.
Gerealiseerd in 2023	Eind 2023 zijn van alle energierelevante bedrijven de energiebesparingsonderzoeken getoetst / goedgekeurd en is door de bedrijven een aanvang

	gemaakt met de implementatie van maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. De RUDZL voert toezicht uit op de uitvoering daarvan. - Tot dusver waren de bedrijven die deelnemen aan de Europese CO₂-emissiehandel (ETS) en bedrijven die deelnamen aan de Nederlandse meerjaren afspraken energiebesparing (MJA3/MEE) uitgezonderd van via de vergunning opgelegde eisen voor energiebesparing. Vanaf 2023 zullen ook deze bedrijven gaan vallen onder de wettelijke verplichting om energiebesparingsmaatregelen te implementeren die zich binnen 5 jaar terugverdienen. Dit betekent dat de RUDZL dan ook toezicht moet houden op energiebesparing bij deze bedrijven. - Eveneens vanaf 2023 zal de energiebesparingsverplichting worden verbreed naar een verplichting van CO₂-emissiereductie. Dat betekent dat ook maatregelen zoals zon-op-dak en circulair produceren binnen de scope van de wettelijke verplichting vallen.
Vooruitblik	- Eind 2023 zal geëvalueerd worden hoe de uitvoering door de RUDZL van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht voor bedrijven verloopt en hoeveel capaciteit daarvoor structureel nodig is. De benodigde capaciteit zal worden verwerkt in het werkplan RUDZL, het VTH-uitvoeringsplan en de begrotingen van RUDZL en Provincie voor 2024. - Een indicatieve tijdlijn van uitvoering PES KPI 19 van de aanpassing vergunningen, de energiebesparingsonderzoeken (EBO's) en de energiebesparingsplannen (EBP's), inclusief de controle op naleving van deze plannen. The diagram illustrates the timeline for PES KPI-19 (2022 & 2023) across four steps: STAP 1: Aanpassing vergunningen m.b.t. energievoorschriften door RUDZL. Duration: Voornamelijk in 2022. STAP 2: Energieonderzoeken doen en opstellen EBO's door bedrijven / externe adviseurs. Duration: Voornamelijk in 2023. STAP 3: Beoordelen en goedkeuren EBO's door RUDZL. Duration: Voornamelijk in 2023 en 2024. STAP 4: Uitvoering EBP's door bedrijven en controle naleving middels bedrijfsbezoeken door RUDZL. Duration: Voornamelijk in 2025. A red arrow points to the start of the timeline in 2022, labeled "Planning PES KPI-19 (2022 & 2023)".

2.3.2.1 Overige ambities

In de PES zijn de volgende drie aanvullende ambities opgenomen (waarvan 1 en 3 gelinkt zijn aan toezegging 8867):

1. Innovaties rondom energie.

Deze zijn opgenomen onder Actielijn 1 (opslag en omslag, flexopties etc.)

2. Ontzorgingspakketten ontwikkelen voor het Limburgse bedrijfsleven en verduurzaming bedrijventerreinen.

Naast het wettelijke spoor (zie KPI 19) is ook een stimulerend spoor opportuun voor energietransitie door MKB-bedrijven en bedrijventerreinen. Hiertoe ondersteunen we vanuit PES 'marktinitiatieven' die MKB-bedrijven stimuleren en ondersteunen bij energiebesparing en CO₂-reductie (dit kan door meer maatregelen zoals zonPV op daken en onderlinge warmte-uitwisseling) aan de slag te gaan. In mededeling portefeuillehouder van 7 februari 2023¹⁶ (motie 2914 'een duurzame toekomst voor ons Limburgs MKB') beschrijven wij onze aanpak gericht op energiebesparing en het verlagen van fossiel energiegebruik door MKB bedrijven.

Ondersteunen 'Charter Energietransitie MKB Limburg'

Wij ondersteunen sinds medio 2021 het project 'Charter Energietransitie MKB' van de Stichting Groene Economie Limburg met een financiële bijdrage van €243.000. Via dit project worden MKB-bedrijven gestimuleerd en gefaciliteerd in het treffen van energiemaatregelen. Samen met regionale overheden en andere partners worden zo voor het MKB activiteiten ontwikkeld en aangeboden die gericht zijn langs vier programmalijnen: (1) bewustwording en informatie, (2) kennisvermeerdering, (3) bedrijfsanalyse en onafhankelijk advies over implementatie van energiemaatregelen en (4) pilots verduurzaming bedrijventerreinen. Hiertoe worden o.a. workshops georganiseerd en energieadviseurs beschikbaar gesteld om bedrijven zoveel mogelijk te ontzorgen op het gebied van energiebesparing. Netwerkvorming en communicatie zijn belangrijke elementen in dit project. De focus ligt op zowel individuele MKB'ers als op bedrijventerreinen.

Ondersteuning via het Limburgs Energie Fonds (LEF) en LIOF

Verduurzamen van het MKB is een van de primaire doelstellingen van het LEF. Het LEF richt zich op initiatiefnemers die projecten wensen te realiseren en exploiteren voor of in de Limburg en die CO₂-reductie of besparing tot gevolg hebben. De fondsbeheerder werkt reeds dagelijks aan het uitbreiden van nieuwe leads en het uitbreiden van het portfolio. Dit doet het LEF met ruime cofinanciering vanuit de Europese Investeringsbank, waarmee financiële mogelijkheden vanuit Europa worden benut. Via het LIOF worden Limburgse MKB'ers en innovatieve ondernemers ondersteunt met advies, netwerk en financiering o.a. op het gebied van de energietransitie.

Vooruitblik: Aanhaken bij landelijk 'ontzorgingsprogramma verduurzaming MKB' en gemeentelijke initiatieven

Vanuit het Ministerie van BZK is een 'ontzorgingsprogramma verduurzaming MKB' in oprichting. Dit programma wordt verwacht in Q1 2024. Wij zijn in gesprek met BZK over de opzet en zijn voornemens om actief bij dit ontzorgingsprogramma aan te sluiten. Van belang is om onze reeds ingezette aanpak in lijn te brengen met dit nieuw te ontwikkelen ontzorgingsprogramma MKB. Eveneens is het van belang gebruik te maken van de inzet van diverse Limburgse gemeenten die initiatieven ontplooiën gericht op het stimuleren van duurzaam ondernemerschap. Ter voorbeeld kent de gemeente Sittard-Geleen de 'MKB-Green Deal' met een specifiek programma gericht op het terugdringen van het (fossiel) energiegebruik.

¹⁶ Strikt genomen is dit na peildatum van deze rapportage, maar vanwege relevantie in het kader van de motie hier toch benoemd.

Belangrijk onderdeel is dat wij de komende maanden versterkt inzetten op onze communicatie en hiermee de zichtbaarheid van onze initiatieven richting het MKB vergroten.

3. Onderzoeken van ontwikkelingen voor kernenergie en mogelijkheden voor toepassing in Limburg.¹⁷

In de zomer van 2022 is een eerste antwoord gegeven op de vraag *welke rol voor kernenergie (en meer in het bijzonder kleine modulaire reactoren (SMRs)) mogelijk is weggelegd in de Limburgse energiemix?* aan de hand van een oriënterend onderzoek¹⁸. Het onderzoeksconsortium dat deze vraag onderzocht concludeerde dat de energiebehoefte in Provincie Limburg vanaf 2030-2035 technisch gezien deels zouden kunnen worden beantwoord door 2 opties van SMRs:

o Optie 1:

SMRs (200 – 300 MWe) welke meestal oppervlaktewater voor koeling nodig hebben (langs de Maas), dat het aantal mogelijke locaties voor Provincie Limburg daarmee beperkt.

o Optie 2:

Mini-SMRs (20 – 50 MWe) welke minder noodzaak voor oppervlaktewater koeling hebben dankzij de mogelijkheid van actieve luchtkoeling. Dit maakt ruimere locatiekeuzes mogelijk die tevens dicht bij eindgebruikers kunnen worden geïntegreerd.

Deze SMRs bieden flexibel verschillende combinaties van zowel regelbare elektriciteit als warmte aan. Uit het oriënterend onderzoek blijkt dus dat SMRs en mini-SMR's technisch haalbaar zijn, maar zijn ze ook haalbaar in financiële zin? En wegen de kosten op tegen de opbrengsten? Welke publieke en/of private partijen zouden een mogelijke business case kunnen dragen? Daar is nader onderzoek voor nodig via een fase 0-onderzoek. Ook aspecten als de maatschappelijke aanvaarding, rol van de regionale industrie en (on)mogelijkheden van SMR's om structurele congestie op te lossen verdienen nadere uitwerking in het fase 0-onderzoek.

Met het afgeronde oriënterend onderzoek is een goede basis gelegd voor de start van het bovengenoemde fase 0-onderzoek. Hiervoor is allereerst krachtenbundeling c.q. alliantie met stakeholders vereist. Samen met de aangestelde externe coördinator benaderen we momenteel vele mogelijke alliantiepartners. We zullen PS in Q1 2023 informeren over de laatste stand van zaken waaronder de wijze waarop motie 2947 invulling krijgt.

¹⁷ Gelinkt aan motie 2625 2e Gewijzigd Bastiaans cs inzake Onderzoek naar kernenergie in Limburg en 2e Gewijzigde Motie vreemd 2947 Bastiaans c.s. inzake Tot de (kleine) kern komen.

¹⁸ Zie: [Informerend stuk inzake resultaten oriënterend onderzoek naar kernenergie in Limburg, 23 augustus 2022](#)

2.3.3. Limburgse Warmte

Nederland moet op weg naar 2050 een transitie doorlopen naar een duurzame energievoorziening. Op dit moment bestaat ongeveer een derde van het huishoudelijk energieverbruik in Nederland uit “warmtevraag”: energie om onze gebouwen te verwarmen en warm tapwater te maken (ca. 40% is vervoer en 25% elektriciteit). Deze warmte wordt nu vooral geleverd door het verbranden van aardgas. Deze actielijn is erop gericht stappen te zetten naar duurzame warmtelevering, door realisatie van warmtenetten, maar in samenspel met actielijn 4 ook door besparing en elektrische oplossingen.

KPI 12	Het realiseren van 60.000 aardgasvrije woningen of woonequivalenten in 2030 voor de gebouwde omgeving in Limburg.
Toelichting	De doelstelling van 60.000 aardgasvrije woningen komt voort uit de ambities uit het Klimaatakkoord en gemeenten staan aan de lat om dit te realiseren. Hiervoor maken zij plannen in hun Transitievisie Warmte (TVW), die afgestemd zijn met de netbeheerder en woningcorporaties. Zonder de projecten Mijnwater en Het Groene Net (HGN) is de doelstelling van 60.000 aardgasloze woningen praktisch gezien onhaalbaar. Deze twee warmtenetten hebben de grootste potentie om uit te groeien tot een grootschalig warmtenet. Het zwaartepunt van deze KPI zal hierdoor meer op Zuid-Limburg liggen. Echter, ook in Noord- en Midden-Limburg worden projecten gerealiseerd en zullen gemeenten plannen moeten maken om het aardgas in de gebouwde omgeving uit te faseren.
Partners (niet limitatief)	RES regio's, gemeenten, Enexis, woningcorporaties, Rijk Projectconsortia: Mijnwater, HGN
Provinciale rol	Ondersteuner, partner, netwerker/verbinder
Fase van uitvoering	Deze KPI heeft de kleur oranje omdat de doelstelling alleen haalbaar is in de tijd als HGN en Mijnwater tijdig gerealiseerd worden. De bijbehorende taken zijn tijdig opgepakt, echter ze zijn afhankelijk van toe te kennen financieringen en duidelijke wet- en regelgeving. Transitievisies Warmte en de Regionale Structuur Warmte De Transitievisies Warmte (TVW) zijn in alle Limburgse gemeenten inmiddels vastgesteld. De meeste transitievisies zijn niet zodanig concreet dat er keuzes gemaakt worden met betrekking tot de techniek in een specifiek tijdspad. In beide RES regio's zijn daarom stappen gezet om vanuit de regionale samenwerking een stap verder te komen op basis van de TVW's. - De warmte-werkgroep van RES Noord- en Midden-Limburg is op dit moment bezig het uitvoeringsplan voor de komende tijd op te stellen, voortbouwende op de gedane onderzoeken naar groen gas, de netwerk-impact van de warmtetransitie op het elektriciteitsnet en het provinciebrede onderzoek naar aquathermie. Er wordt onder andere gewerkt aan een concreet plan voor groen gas in een subgroep van deelnemende gemeenten voor wie dit het meest relevant is. - In RES Zuid-Limburg is op basis van eerdere onderzoeken een nieuwe werkgroep en stuurgroep Warmtenet Zuid Limburg opgericht, die ten doel heeft het organiseren van regionale samenwerking, ter realisatie van een regionaal warmtenet. Hierbij wordt rekening gehouden met de beoogde publieke rol van de Wet collectieve Warmtevoorziening (Wcw). Voor het uiteindelijke doel van fysieke aanleg van een regionaal warmtenet, is het nodig dat een solide uitvoeringsorganisatie wordt opgericht. Zie voor meer

	informatie hieronder over Het Groene Net Zuid en bij KPI 13. Naast deze ontwikkeling wordt ook in RES Zuid-Limburg een onderzoek naar groen gas voorbereid. Het Groene Net Zuid Voor Het Groene Net Zuid (HGN Zuid) zetten wij in op Europese financiering door de Europese Investeringsbank (EIB) en subsidie vanuit de Just Transition Mechanism (JTM) middelen. Het streven is om in Q2 2023 een aanvraag in te dienen. Het is op dit moment nog onduidelijk of de casus in aanmerking kan komen voor deze middelen. Naast het onderdeel financiering zijn ook aanpalende zaken zoals de governance structuur en een gedegen bronnenstrategie belangrijk voor het slagen van dit regionale warmtenet. Deze aspecten zijn onderdeel van het Warmtenet Zuid Limburg traject in de RES structuur. Omdat deze opgaven onderling samenhangen, is de JTM-opdracht voor HGN Zuid van de Provincie ondergebracht binnen de WZL-werkgroep en stuurgroep. Provincie Limburg is ook deel van dit gremium. Op deze manier werken we regionaal nauw samen en werken we samen naar hetzelfde doel: realisatie van een regionaal warmtenet dat gebruik kan maken van de restwarmte van Chemelot. Mijnwater Mijnwater heeft het Masterplan 2023-2030 opgesteld om toe te werken naar een rendabele bedrijfsvoering. Beide aandeelhouders, LEF en Enpuls zullen een substantiële investering moeten doen om het Masterplan te kunnen realiseren. Hiervoor ligt een financieringsaanvraag van € 40 miljoen voor bij de Provincie, die behandeld is in de Statencommissie FEB van 20 januari 2023. Op 10 februari 2023¹⁹ is dit stuk behandeld in PS en is het geamendeerde voorstel met wensen en bedenkingen aangenomen. Ook Enexis heeft positief besloten op een investering van € 82 miljoen in het infrastructuurbedrijf van Mijnwater. Hiermee is financiering voor het Masterplan van Mijnwater rond. In het Masterplan zijn voor de periode 2023-2030 voor fase 1 en fase 2 in totaal 15.796 woningequivalenten (WEQ) warmte en 26.430 WEQ koude geprognostiseerd. Mijnwater hanteert voor een WEQ warmte en een WEQ koude een vast GJ-verbruik (respectievelijk 18,6 GJ voor warmte en 13,2 GJ voor koude). Omgerekend heeft het Masterplan dus betrekking op bijna 300.000 GJ warmtelevering en bijna 350.000 GJ koudelevering. Uitvoering van het Masterplan levert daarmee een substantiële bijdrage aan deze KPI. Proeftuinen van Programma Aardgasvrije Wijken (PAW) Op dit moment zijn er 5 proeftuinen in Limburg (Venlo, Peel en Maas, Roermond, Sittard-Geleen en Brunssum). De Provincie is in gesprek met een aantal van deze gemeenten om hen te ondersteunen in deze projecten, bijvoorbeeld met een bijdrage in de kosten voor een projectleider, zodat de rijksbijdrage zoveel mogelijk ingezet kan worden voor de realisatiekosten. De stand van zaken rond de wet collectieve warmte (zie KPI 15) levert in sommige proeftuinen vertraging op. Het Programma Aardgasvrije Wijken zal met ingang van dit jaar verdwijnen en ondergebracht worden in een nieuw programma met de naam Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW), waarin o.a. ook het Expertise
--	--

¹⁹ Op 10 februari 2023 is door Provinciale Staten ingestemd met de Statenvoorstellen inzake Mijnwater en het Polestar Circular Debt Fund. Dit valt na de peildatum van deze voortgangsrapportage maar vanwege het belang hier meegenomen. De stukken zijn te vinden via: [Provinciale Staten Statenvergadering donderdag 9 februari 2023](#)

	Centrum Warmte (ECW) op zal gaan. Het is nog onduidelijk of er nieuwe tranches PAW-proeftuinen uitgezet zullen worden of niet. • Subsidieregeling kleine warmtenetten De subsidieregeling voor warmtenetten is sinds 24 mei 2022 van kracht (zie mededeling portefeuillehouder, 28 april 2022²⁰). Er zijn in de afgelopen periode gesprekken geweest met verschillende geïnteresseerden. Er zijn nog geen concrete aanvragen gedaan. De regeling loopt nog tot 31 juli 2023. Ondersteuning van gemeenten met Warmte Koude Team Zie KPI 15.
Gerealiseerd in 2023	Mijnwater: de planning is 3300 woningequivalenten extra aan te sluiten t/m 2023. Dit is de huidige pijplijn, dus zonder de TVW-plannen. Ervan uitgaande dat er elk jaar ongeveer een of twee PAW-projecten bijkomen in Limburg zal dit in de periode tot 2025 leiden tot het in planning nemen van ca. 2.500 tot 5.000 aardgasvrije woningen. De planning van deze projecten is echter wel langdurig, het is niet de verwachting dat deze projecten eerder dan 2030 gerealiseerd worden. <u>Stand van zaken met betrekking tot bovenstaande tussentijdse doelen:</u> Bij positieve besluitvorming over het Masterplan zal Mijnwater in de periode tot 2030 sterk kunnen groeien. De doelstelling voor 2023 zal echter niet gehaald worden. Er zijn tot nu toe wel in elke tranche PAW-projecten in Limburg bijgekomen, deze doelstelling is wel gehaald. Gezien één niet-behaald resultaat en één behaald resultaat is de kleur oranje gegeven aan dit tussentijdse doel.
Vooruitblik	• Duidelijkheid over de mogelijkheden voor JTM-financiering voor Het Groene Net Zuid • Afsluitende rapportage over aanvragen binnen de subsidieregeling voor warmtenetten (einddatum regeling 31-07-2023) • Het is nog niet bekend of en wanneer er een nieuwe tranche PAW projecten zal plaatsvinden. De verwachting is dat de stimulering hiervan een andere vorm gaat krijgen, omdat het Programma Aardgasvrije Wijken vanaf 2023 op gaat in een nieuw Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie.

²⁰ Zie: [Mededeling portefeuillehouder, 28 april 2022, subsidieregeling warmtenetten](#)

KPI 13	In de periode 2021-2023 toewerken naar definitieve besluitvorming rondom de warmtenetten Het Groene Net Zuid, Slim Energienet Roermond en eventueel andere warmtenetten op basis van gedegen businesscases waar meerdere co-financiers bij betrokken zijn. Wij ondersteunen de door groei van de Mijnwater-techniek binnen Parkstad.
Toelichting	KPI 13 heeft zowel betrekking op de genoemde concrete projecten, als op de rol die de Provincie wil en kan nemen in deze warmteprojecten met het oog op de toekomst. Als Provincie zijn wij op dit peilmoment betrokken bij Het Groene Net Zuid, Slim Energienet Roermond, de toegekende Proeftuin in Venlo en Peel en Maas alsook het Mijnwaterproject. De provinciale rol in het Mijnwater-project is duidelijk. Voor de overige warmtenetten, is de provinciale rol (i.c. de mate van actieve betrokkenheid/partnerschap) nog in overweging bij het nieuwe college. Doordat nieuwe wetgeving i.r.t. warmtenetten (de Wet Collectieve Warmtevoorziening) nog niet definitief is, is daarnaast nog onduidelijk wat de wettelijke rol van de Provincie (en andere partijen) zal worden in de toekomst.
Partners (niet limitatief)	Projectpartners van Mijnwater, HGN en SER en evt. andere warmtenetten, Rijk
Provinciale rol	Faciliteren, ondersteunen, mogelijk financieren/subsidiëren, aandeelhouder LEF
Fase van uitvoering	Deze KPI is oranje gekleurd omdat definitieve besluitvorming lastig is wanneer de nieuwe warmtewet nog geen context geeft. De benoemde taken zijn tijdig opgepakt. Het Groene Net Zuid Zoals genoemd onder KPI 12 is er in RES verband een werkgroep en stuurgroep Warmtenet Zuid Limburg gestart, waar de Provincie Limburg ook in deelneemt en die toewerken naar een uitvoeringsorganisatie. Hiervoor wordt o.a. onderzoek gedaan naar mogelijke governancevormen en beoogde partners in deze uitvoeringsorganisatie, rekeninghoudend met de bestaande situatie van Het Groene Net. De verwachting is dat er voor de zomer vanuit de werkgroep een position paper opgeleverd wordt met betrekking tot de visie van stakeholders ten aanzien van een WZL-uitvoeringsorganisatie en mogelijke samenwerkingsvormen. Op basis hiervan zal de stuurgroep WZL besluiten of er voldoende gezamenlijke basis is om verder te werken naar de oprichting van een (juridische) entiteit waarin de benodigde kennis, kunde en realisatiekracht gebundeld worden om een regionaal warmtenet te realiseren. Zoals ook aangegeven onder KPI 12 is het proces met betrekking tot eventuele JTM-financiering ook ondergebracht bij dit nieuwe gremium. De verwachting is dat in Q2 2023 duidelijk wordt of een aanvraag ingediend kan worden; als dat zo is kan het nog ca. een half jaar of langer duren voordat de financiering definitief afgegeven wordt. Dit heeft te maken met het due diligence traject dat volgt op indiening bij de Europese Investeringsbank. Mijnwater Zie KPI 12. Bij positieve besluitvorming over de financiering van het Masterplan van Mijnwater gaat een nieuwe fase in voor dit project, waarbij het project ook interessanter zal worden voor externe partijen en de rol van de Provincie op termijn kleiner kan worden. Wet Collectieve Warmtevoorziening

	Zie voor de stand van zaken van deze wet KPI 15. De relevantie voor deze KPI is dat besluitvorming over de provinciale rol in warmtenetten eigenlijk niet kan plaatsvinden zolang de nieuwe wet nog niet uitgekristalliseerd is.
Gerealiseerd in 2023	In 2023 is definitieve besluitvorming over alle hierboven genoemde projecten gerealiseerd. <u>Stand van zaken</u> Toen de Provinciale Energie Strategie werd aangenomen was de planning dat de Wet Collectieve Warmtevoorziening op zeer korte termijn zou worden aangenomen. Door de discussie die over de nieuwe wet is ontstaan, is deze nog steeds niet aangenomen. De onzekerheid over de toekomst heeft voor warmtenetten in heel Nederland vertragend gewerkt, zo ook in Limburg. De risico's die bijvoorbeeld voor Het Groene Net Zuid een drempel vormen voor financiering en een investeringsbesluit, kunnen deels worden weggenomen met de nieuwe wet, maar pas als deze in werking treedt. Doordat dit steeds uitgesteld wordt, duurt de impasse voort. Door deze situatie is er in alle genoemde warmtenetten nog geen besluit geweest over een Provinciale rol, met uitzondering van het Mijwaterproject, waar de Provincie al een rol in had en deze heeft gecontinueerd.
Vooruitblik	Over de procesmatige stappen binnen de projecten verwijzen we naar KPI 12. • Laten opstellen van een financierbare business case voor HGN Zuid om in te dienen bij het JTM van de EIB. • Besluitvorming over financiering van het Masterplan voor Mijwater • Zie KPI 15 voor de vooruitblik m.b.t de Wet Collectieve Warmtevoorziening.

KPI 14	Een actieve lobby om de randvoorwaarden voor geothermie verder te bevorderen, het invulling geven aan de kansen en randvoorwaarden waaronder biomassa toegepast kan worden en het verkennen van de potenties van aquathermie.
Toelichting	Deze KPI is gericht op het verder brengen van de kennis en kunde op het gebied van duurzame warmte en het actief kennisdelen vanuit de Provincie naar gemeenten en partners. In de PES is opgenomen dat er in samenwerking met externen een Warmte-Koude Team (WKT) opgericht wordt voor dit doel (KPI 15). De precieze invulling hiervan moet nog vorm krijgen in de uitvoering van o.a. deze KPI.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, adviesbureaus, stakeholders uit diverse sectoren, Rijk
Provinciale rol	Verbinden/netwerken, ondersteunen, financieren (van onderzoek)
Fase van uitvoering	• Geothermie In de vorige (3^e) voortgangsrapportage is gemeld dat er een definitief weigeringsbesluit is afgegeven voor het winningsplan van Californië Lipzig Gielen (CLG) waarmee duidelijkheid ontstond. Er is nadien een koper gevonden voor het (failliete) CLG project. De opvolgers hebben onder aanvoering van TNO en overige partijen een onderzoeksvoorstel voor diepe geothermie ingediend voor de TKI regeling Urban Energy. Hiermee zou de put toch gebruikt kunnen worden voor onderzoeksdoelstellingen. De Provincie heeft hiervoor een letter of support afgegeven. In het voorjaar van 2023 wordt bekend of deze aanvraag gehonoreerd wordt. Daarmee wordt op korte termijn duidelijk of dit project nog bij kan dragen aan de kennis over in onze provincie. De Provincie Limburg voert daarnaast samen met TNO en de Provincie Noord-Brabant een onderzoek uit om de opbouw van de ondergrond en de ligging van de breuken, in Noord- en Midden-Limburg, beter in beeld te krijgen. Dit onderzoek is onderdeel van het H3O onderzoeksproject van TNO. 'H3O' staat voor Hydrogeologische 3D-modellering Ondergrond. Het betreft een serie projecten gericht op de grensstreken. Samen met partners uit België en Duitsland wordt gewerkt aan modellen met een eenduidige interpretatie van de hydrogeologische eenheden in de grensgebieden. Het H3O project waar we als Provincie in participeren heeft betrekking op de Peelhorst en Venloslenk (Noord-Limburg). Dit onderzoek loopt tot en met 2024. Door dit onderzoek zal beter duidelijk worden hoe de opbouw van de ondergrond is en waar breuken liggen. Deze informatie is noodzakelijk om in de toekomst te kunnen bepalen of eventuele geothermieboringen kunnen voldoen aan de in ontwikkeling zijnde toetsingsmethodiek voor seismische risico's. Voor de aspecten die onder verantwoordelijkheid vallen het ministerie van EZK wordt helaas weinig voortgang geboekt. • In de vorige (3^e) voortgangsrapportage is aangekondigd dat er vanuit het Rijk een pilotlocatie in Limburg gezocht zou worden voor een onderzoeksboring naar ondiepe geothermie. Er is op de peildatum nog geen locatie voor deze onderzoeksboring t.b.v. ondiepe geothermie bekend. Een eerste locatie is afgefallen in verband met de stikstof problematiek, omdat deze zich bevond in de buurt van een natuurgebied waar al veel stikstofdruk is door agrarische activiteit. • Ook is nog geen zicht op het beschikbaar komen van een toetsingsmethodiek voor seismische risico's. Dit is voor Limburg van

	cruciaal belang om te bepalen of diepe geothermie een rol kan spelen in de energietransitie. Het Rijk zal naar verwachting nog 4 tot 5 jaar nodig hebben om dit kader te ontwikkelen. • Ook is er nog geen schadeprotocol voor de mijnbouwactiviteit geothermie. Hierbij gaat het erom om vooraf vast te leggen wie verantwoordelijk is voor welke zaken, zodat eventuele schades afgehandeld kunnen worden volgens een vaststaand protocol. Hiermee worden langsepende juridische trajecten voorkomen Zolang bovenstaande verantwoordelijkheden van het ministerie van EZK niet ingevuld zijn, betekent dit dat (diepe) geothermie in ieder geval de komende jaren zeer risicovol is voor ondernemers en dus niet goed van de grond kan komen in Limburg. • Biomassa Afgelopen half jaar is de aandacht voor benutting van de energie-inhoud uit biomassastromen sterk toegenomen, mede in relatie tot een ander beleidsveld, namelijk de stikstofproblematiek en de transitie die de agrarische sector gaat doormaken. Op 27 januari 2023 is in uw Statencommissie voor Ruimte, Landbouw en Natuur een sonderende nota²¹ over mestverwerking behandeld, waarin ook het onderwerp groen gas opgenomen staat als mogelijke maatregel in dit vraagstuk. In de vorige (3^e) Voortgangsrapportage bent u geïnformeerd over onderzoek van de RES regio Noord- en Midden-Limburg naar de mogelijkheden van groen gas productie en de mogelijkheden die regionale overheden hierin hebben. Als vervolg hierop wordt op dit moment een plan van aanpak uitgewerkt met vervolgstappen. Zuid-Limburg gaat in de komende maanden eveneens een dergelijk onderzoek starten, wel met de specifieke situatie van Zuid-Limburg in gedachten. Via de RES-regio's worden deze nadere verkenning vormgegeven. Daarnaast zijn in de land- en tuinbouw meerdere ondernemersgroepen die de mogelijkheden voor groen gas opwekking nader (laten) onderzoeken. De Provincie is hier vanuit economische zaken bij betrokken om te beken of en hoe hier een stabiele business case voor te maken is. • Aquathermie Het onderzoek naar aquathermie in samenwerking met beide RES regio's, dat eind maart 2022 gestart is, is afgerond. De kaartresultaten worden beschikbaar gesteld in de kaartviewer van de provinciale atlas (Atlas Limburg (prvlimburg.nl)) onder het kopje Milieu). Met deze resultaten kunnen gemeenten zien waar aquathermie een interessante optie is voor hun gemeente. Een deel van de resultaten is ook bruikbaar voor het bepalen van de potentie van warmtenetten in het algemeen, met een vergelijkbare bron als aquathermie (zoals ondiepe geothermie). Gemeenten kunnen de achterliggende data opvragen bij de Provincie als zij hier verdergaande analyses mee willen doen. In de RES Noord- en Midden Limburg is er al een gemeente die hier verder mee aan de slag gaat. De RES beraadt zich nog op de vraag of er nog een regionaal vervolg aan deze studie gegeven wordt, bijvoorbeeld in de vorm van ondersteuning voor gemeenten. Dit is nog niet bekend.
--	---

²¹ [Sonderende nota Mest, 13-12-2022 \(GS DOC-00383871\)](#)

	• Ondersteuning van gemeenten met Warmte Koude Team Zie KPI 15.
Gerealiseerd in 2023	Diverse onderzoeken voor potentie in Limburg, bijvoorbeeld van aquathermie en eventuele andere onderwerpen, volgend uit de kennisbehoefte in de RES regio's. Duidelijkheid over de positie van Rijksoverheid t.o.v. geothermie in Limburg.
Vooruitblik	• Met betrekking tot geothermie verwachten we duidelijkheid over een pilotlocatie voor ondiepe geothermie in Limburg. Daarnaast blijven we bij het Rijk aandringen op snelheid met betrekking tot de toetsingsmethodiek voor seismische risico's en het schadeprotocol. • Voor de zomer zal duidelijk worden in welke vorm de RES NML verder gaat met het uitwerken van de kansen van groen gas.

KPI 15	Het actief inspelen op nieuwe wet- en regelgeving rondom de nieuwe Warmtewet en het verder versterken en uitbouwen van de kennis en expertise op het gebied van warmte en koude binnen Limburg.
Toelichting	Deze KPI is te zien als een paraplu-KPI voor de andere KPI's, met name KPI 13 en 14. Als concrete actie onder deze KPI staat het oprichten van een Warmte Koude Team om deze kennis en expertise breed te kunnen opbouwen én delen, waarbij de Provincie een coördinerende en ondersteunende rol kan spelen.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, woningcorporaties, warmtebedrijven, Enpuls, Rijk
Provinciale rol	Ondersteunend, financieren (van onderzoek/kennisontwikkeling)
Fase van uitvoering	• Wet Collectieve Warmtevoorziening (WCW) De Wet Collectieve Warmtevoorziening is op de peildatum in de afrondende fase naar aanleiding van het besluit van de minister voor publiek eigendom. Via onze deelname in het IPO kernteam Warmte worden we actief betrokken bij de afronding van de wetteksten waarin het publiek eigendom wordt vormgegeven en alle zaken die daarmee samenhangen (aanwijzingsprocedure, overgangsrecht en dergelijke). In deze overleggen kunnen wij actief de belangen van Limburg en van bestaande Limburgse warmteprojecten onder de aandacht brengen bij de ambtenaren die hieraan werken bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Ook aan financieringsmogelijkheden voor publieke partijen wordt gewerkt, op moment van de peildatum is van dit proces echter nog geen uitkomst te melden. De planning is opnieuw iets verschoven. In de vorige (3^e) voortgangsrapportage is benoemd dat de wet in mei 2023 naar de Tweede Kamer gestuurd zou worden. Dit is verschoven naar direct na het zomerreces van 2023. De bedoeling van het Rijk is nog steeds om de eerder genoemde ingangsdatum van 1 juli 2024 aan te houden. • Samenwerking in de Regionale Structuur Warmte van de RES De Provincie neemt actief deel in de werkgroepen voor de warmtetransitie van beide RES regio's om uitvoering te geven aan de doelstelling van het Warmte Koude team zoals opgenomen in de KPI. Eén van de uitkomsten van deze nauwe samenwerking is dat de inspanningen voor het realiseren van een warmtenet met gebruik van restwarmte van Chemelot in Zuid-Limburg nu regionaal in een nieuwe werkgroep en stuurgroep opgepakt worden (zie bij KPI 12). Hiermee is het van een vraagstuk waar gemeenten zich individueel mee bezighouden echt een regionale samenwerking geworden. Ook voor het onderwerp groen gas verwachten we in Noord- en Midden Limburg een dergelijke samenwerking om het vraagstuk echt regionaal op te pakken. Als Provincie stimuleren we deze samenwerkingen door relevante contacten te leggen, door bevindingen in de ene RES-regio ook te delen in de overleggen van de andere RES-regio en door een financiële bijdrage aan onderzoeken. Zie ook de voortgang van de Regionale Structuur Warmte onder KPI 12.
Gerealiseerd in 2023	• Een regelmatig overleg tussen gemeenten en Provincie over knelpunten, kennisuitwisseling e.d. in de RES regio's. • Diverse onderzoeken voor de warmtetransitie in Limburg. • Een bewuste keuze voor of tegen een regionaal warmtetransportnet, in overleg met relevante partners. Stand van zaken:

	De samenwerking met gemeentes is goed op orde en er zijn diverse onderzoeken gedaan om de warmtetransitie in Limburg verder te houden. Personele bezetting op deze grote thema's blijft een aandachtspunt bij alle partners. Daarnaast is een keuze voor een regionaal warmtetransportnet nog niet gemaakt. De vertraging van de nieuwe warmtewet is hier debet aan; de functie van een dergelijk warmtetransportnet is opgenomen in de nieuwe wet, maar die is nog steeds niet van kracht. Wel wordt in 2023 in de nieuwe werkgroep en stuurgroep Warmtenet Zuid Limburg verder gewerkt aan deze opgave in het licht van de nieuwe wet.
Vooruitblik	• In het voorjaar van 2023 gaat de nieuwe concept Wet Collectieve Warmtevoorziening naar de Raad van State. • Limburgse inbreng in de lobbykanalen die er zijn zoals via het IPO, voor een realistische nieuwe warmtewet met een haalbare marktordening, waarmee de belangen van onze inwoners geborgd zijn maar ook de transitie naar nieuwe verwarmingssystemen mogelijk gemaakt wordt, • Gezamenlijke kennisontwikkeling en vorming standpunten m.b.t. warmte tussen gemeenten/Provincie in het kader van de Regionale Structuur Warmte binnen de RES.

2.3.4. Een sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt

Actielijn 4 betreft zowel de grootschalige opwek op dak en land als de kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving. Naast groot- en kleinschalige opwek behoort energiebesparing binnen de gebouwde omgeving ook tot deze actielijn. Actielijn 4 behelst daarmee KPI's 2, 3, 11, 16, 17 en 18. Ten opzichte van het startdocument PES deel 2 zijn KPI's 2, 3 en 11 overgeheveld naar actielijn 4. De KPI's kunnen onderverdeeld worden in grootschalige opwek (KPI 2, 16 en 17), kleinschalige opwek (KPI 3 en 11), energiebesparing binnen de gebouwde omgeving (KPI 11) en informatievoorziening (KPI 18).

In deze actielijn komen de RES'en nadrukkelijk aan de orde gezien de KPI's en acties die vanuit deze actielijn worden opgepakt. Vanuit deze actielijn wordt gewerkt aan toezegging 9223 inzake 'communicatieplan Duurzaam Thuis optimaliseren'; toezegging 9222 inzake 'gesprek met het Warmtefonds in verband met toegankelijkheid huurders'; toezegging 9237 inzake 'duurzame opwek RES NML'; toezegging 9238 inzake 'rol Provincie in RES'en; en toezegging 9239 inzake 'verduurzaming maatschappelijk vastgoed'.

Centraal bij de aanpak staan de oorspronkelijke begrippen in deze actielijn: sociale en eerlijke energietransitie door participatie en lokaal profijt.

Participatie en lokaal profijt wordt gezien langs drie pijlers:

1. Iedereen kan meedoen (> mogelijk maken participatie): mensen betrekken, transparant en laagdrempelig informeren. Kansen bieden aan energieprojecten die in de wijk ontstaan. Energietransitie aanhaken op andere lokale initiatieven.
2. Iedereen kan het betalen (> een betaalbare energietransitie): zowel bij de keuzes van grootschalige investeringen, die de gehele samenleving betreffen en moet dragen (netwerk, energiebronnen), als de situatie achter de voordeur (kunnen mensen de rekening betalen?). We onderzoeken in hoeverre energiearmoede aan de orde is in Limburg en zoeken naar financiële arrangementen om iedereen te laten participeren.
3. Iedereen kan meeprofiteren (> terugvloeien van revenuen naar de lokale gemeenschap): draagvlak versterken via lokaal eigendom en lokale winstdeling.

Opmerking:

Veel acties en KPI's raken direct de werkzaamheden van de RES'en. Besluitvorming van de RES'en (versie 1.0) heeft medio 2021 plaatsgevonden. Sinds dat moment is er pas echt aandacht voor de uitvoering. De uitvoeringsprogramma's van zowel RES Noord- en Midden-Limburg als RES Zuid-Limburg zijn vastgesteld. Doel, rol en de middelen die de Provincie gaat inzetten om de RES'en tot uitvoering te brengen zijn in uitwerking. Om die reden zijn de velden in onderstaande tabellen die zich richten op realisaties 2023 en doorkijk soms niet concreet ingevuld.

2.3.4.1 Grootschalige opwek (KPI's 2, 16 en 17)

KPI 2	Realiseren van 2,5 TWh duurzame opwek uiterlijk in 2030 voor grootschalige installaties (>15kWp) in Limburg
Toelichting	Grootschalige opwek betreft duurzame opwek van elektriciteit op dak en/of land. In deze KPI zijn de doelstellingen (de boden) uit de beide Limburgse RES'en bij elkaar opgeteld. Voor RES-ZL is het definitieve bod 1,3 TWh en voor RES-NML 1,2 TWh. Dat betekent dat het totale Limburgse bod 2,5 TWh is. Duurzame opwek is niet alleen een getal. Het hangt ook nadrukkelijk samen met ontwikkelingen op andere gebieden zoals bijvoorbeeld meervoudig en verantwoord ruimtegebruik, ruimtelijk beleid en beschikbare energie-infrastructuur (actielijnen 1, 5 en 6 uit de PES deel 2).
Partners (niet limitatief)	RES-regio Noord- en Midden-Limburg (NML), RES-regio Zuid-Limburg (ZL), Enexis, TenneT, energiecoöperaties, ontwikkelaars/initiatiefnemers.
Provinciale rol	Bevoegd gezag (wind), ondersteuner, procesmanager (versnellingsteam), partner in de RES'en. NB: de rol van de Provincie wordt nader geduid bij KPI's 16 en 17.
Fase van uitvoering	Deze KPI heeft de kleur oranje omdat het een opgave blijft het gezamenlijk RES-doel van 2,5TWh in 2030 te behalen. We zijn in deze mede afhankelijk van de uitvoering van de RES'en, aangezien wij deze doelstelling samen met de gemeenten realiseren. Tevens zet de huidige transportschaarste een rem op de ontwikkeling. In het Energie Dashboard staat de teller op 0,57 TWh hernieuwbare grootschalige opwek in Limburg (op peildatum 31-12-2021). De cijfers over het jaar 2022 zijn nog niet bekend. De verwachting is dat – evenals in 2021 - een substantiële stijging heeft plaatsgevonden, door de realisatie van projecten grootschalig zon op daken en door geplaatste windturbines die in 2021 in gebruik zijn genomen en in 2022 volledige productie draaien. In 2022 is het Windpark Weert in gebruik genomen en zijn de windturbines in Windpark Greenport Venlo gebouwd en in testfase. De vergunning van windpark Holtum-Noord is door de rechter vernietigd en Windpark Parkstad Zuid zal door de planvorming van de Einstein-telescoop worden opgeschort. Het blijft een opgave om het gezamenlijk RES-doel van 2,5TWh in 2030 te behalen. Daarvoor zijn we in overleg met de RES-regio's om te bezien op welke wijze de doelen kunnen worden gerealiseerd. Daar komt bij dat gedeputeerde Van Gaans-Gijbels in de Statencommissie Mobiliteit en Duurzaamheid (MD) van 27 januari 2023 heeft toegezegd met de Regionale Energie Strategie Regio's Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg in gesprek te treden over welke wijze de Provincie een dominantere rol in de RES kan vervullen en hierover uiterlijk in Q4 2023 een voortgangsbericht naar de Staten te sturen (toezegging 9238). • Uitvoeringsprogramma's Limburgse RES'en – transportschaarste Om invulling te geven aan het bod van 2,5TWh zijn in beide Limburgse RES'en uitvoeringsprogramma's opgesteld. De aanwezige transportschaarste op het elektriciteitsnet in heel Limburg zorgt er echter voor dat nieuw beoogde projecten géén elektriciteitsaansluiting kunnen krijgen. De netbeheerder geeft geen transportindicatie af, welke noodzakelijk is voor het verkrijgen van een SDE++ subsidie. De huidige transportschaarste voor afname van elektriciteit zet een rem op de ontwikkeling van grootschalige hernieuwbare opwek in Limburg.

	In de mededeling portefeuillehouder van 8 juni 2022 inzake transportschaarste²² en in deze rapportage onder actielijn 1, geven wij uitgebreid aan welke acties en maatregelen wij ondernemen om tot oplossingen te komen voor de transportschaarste op het elektriciteitsnet. Overzicht gerealiseerde en pijplijnprojecten wind- en zonne-energie In de Statencommissie MD van 27 januari 2023 heeft gedeputeerde van Gaans-Gijbels toegezegd een lijst toe te sturen met duurzame opwek projecten van de Regionale Energie Strategie Noord- en Midden-Limburg waarmee uitvoering wordt gegeven aan het RESNML bod (toezegging 9237). Via het Energie Dashboard hebben wij bij KPI 2 reeds inzicht gegeven in de voorgenomen energieproductie van projecten in planvoorbereiding, bestaande uit plannen die bij de Provincie zijn aangemeld in het kader van de ruimtelijke toetsing. Dit betreft de zon- en windprojecten. Voor een overzicht van de gerealiseerde en pijplijnprojecten van de Limburgse RES'en verwijzen wij u naar de RVO-site²³. Hiermee beschouwen wij toezegging 9237 als uitgevoerd. Motie 2835 inzake extra impuls gemeentelijke lokale energiebedrijven Motie 2835 roept op om met de Limburgse gemeenten, al dan niet in RES-verband, in gesprek te gaan om te bezien welke mogelijkheden er zijn voor het stimuleren van publiek eigenaarschap van grootschalige energie-opwek. De Staten worden periodiek in de halfjaarlijkse voortgangsrapportage PES geïnformeerd over de ontwikkelingen binnen RES-ZL en RES-NML met betrekking tot het opzetten van een regionaal dan wel gemeentelijk energiebedrijf: - In de RES-NML is de behoefte aan, en mogelijkheden van, een regionaal energiebedrijf onderzocht. Onder andere een studie naar de rol van de gemeente in de energietransitie (uitgezet door gemeenten Beesel, Horst a/d Maas en Venray) draagt bij aan het inzicht in randvoorwaarden en stappen die nodig zijn bij een gemeentelijk energiebedrijf. Ook de gemeente Leudal en gemeente Roerdalen verkennen de mogelijkheden van een gemeentelijk energiebedrijf. Gemeente Bergen heeft besloten om voor de ontwikkeling van het energielandgoed Wells Meer een ontwikkel-BV op te richten. De BV wordt verantwoordelijk voor het werven van eigen- en vreemd vermogen, de subsidieaanvraag en de uiteindelijke ontwikkeling en beheer van het Energielandgoed. - Het oprichten van een gemeentelijk energiebedrijf is complex en vergt de nodige tijd in de voorbereiding. In de RES-NML is om deze reden gekozen voor een 'groeimodel' t.a.v. het opzetten van een gemeentelijk energiebedrijf. Stap 1 richt zich op het bundelen van kennis en ervaring rondom dit thema en inventariseert welke gemeenten behoefte hebben om verdere stappen te zetten. Zo mogelijk kan een 'coalition of the willing' hierin een voortrekkersrol op zich nemen, maar tot zover heeft de inventarisatie (nog) geen aanleiding gegeven voor verdere stappen. - In de RES-ZL kan het landschappelijk onderzoek input leveren voor de discussie over publiek eigenaarschap van grootschalige energieopwek.
--	--

²² [Zie: mededeling portefeuillehouder Aankondiging Transportschaarste, 8-6-2022](#)

²³ [Feiten en cijfers SDE\(+\)\(+\) \(rvo.nl\)](#) SDE projecten in beheer (downloads)

	Provincie Limburg zal dit actief agenderen, zowel ambtelijk als bestuurlijk. De gemeente Sittard-Geleen is in het najaar 2022 gestart met een onderzoek naar een Sociaal Lokaal Energiebedrijf. - In het Energie Dashboard staan bij KPI 16 <i>eigenaarschap energieprojecten</i> de percentages lokaal eigendom (publiek / lokale bedrijven / bewonerscollectief) van grootschalige wind- en zonprojecten in Limburg. Dit laat overigens zien dat het met het lokaal eigendom in Limburg prima gesteld is, zeker voor wat betreft de huidige windprojecten. De 'Participatie monitor' over het jaar 2021 is uitgebracht, maar geeft geen consistente lijn weer over de participatiegraad bij zonprojecten. De data staat ook nog niet opgenomen in de Regionale Klimaatmonitor wat een belangrijke databron is voor het dashboard. Er wordt overlegd met RVO hoe hiermee om te gaan. Zodra er duidelijkheid is zal het dashboard hierop worden aangepast. Voor de gerealiseerde windprojecten is bekend dat het lokaal eigenaarschap varieert van 25% tot 100%, waarbij het gemiddelde lokale eigendom boven de 50% ligt. De 'Participatie monitor' over het jaar 2021 is uitgebracht, maar geeft geen consistente lijn weer over de participatiegraad bij zonprojecten. De data staat ook nog niet opgenomen in de Regionale Klimaatmonitor wat een belangrijke databron is voor ons Energiedashboard. Er wordt overlegd met RVO hoe hiermee om te gaan. Zodra er duidelijkheid is zal het Energiedashboard hierop worden aangepast. Voor de gerealiseerde windprojecten is bekend dat het lokaal eigenaarschap varieert van 25% tot 100%, waarbij het gemiddelde lokale eigendom boven de 50% ligt.
Gerealiseerd in 2023	Realisatie van grootschalige opwek heeft met SDE++ aanvragen, aansluitingen op het elektriciteitsnet en vergunningen te maken. Projectrealisatie duurt jaren. Met de monitoringsopzet proberen we de diverse processtappen te volgen. Vergunningverlening voor 2025 is cruciaal: die projecten zijn mogelijk voor 2030 gerealiseerd. Wat er in 2023 gerealiseerd is, is nu nog niet aan te geven.
Vooruitblik	• Gezien de huidige transportschaarste wordt vanzelfsprekend de aandacht gevestigd op het creëren van slimme oplossingen om het elektriciteitsnet te ontlasten. • Initiatieven liggen bij energiecoöperaties en private initiatiefnemers. Met acties uit KPI 16 proberen wij coöperaties te enthousiasmeren en te professionaliseren. De Provincie monitort verschillende processtappen in de realisatie naar duurzame opwek. Bovendien werken we samen aan de uitvoeringsprogramma's van de RES'en. • Met de Regionale Energie Strategie Regio's Noord- en Midden-Limburg en Zuid-Limburg in gesprek treden over welke wijze de Provincie een dominantere rol in de RES kan vervullen en hierover uiterlijk in Q4 2023 een voortgangsbericht naar de Staten te sturen (toezegging 9238).

De onder deze lijn benoemde KPI's 16 en 17 zijn nadrukkelijk met elkaar verbonden. Deze worden hieronder dan ook gezamenlijk behandeld.

KPI 16	Het stimuleren van 50% eigenaarschap in de periode 2020-2030 bij het realiseren van energieprojecten in Limburg en gemeenten maximaal te stimuleren en te ondersteunen zodat zij zelf projecten kunnen opstarten met lokale participatie en lokaal profijt als basisbeginsel.
KPI 17	Het ondersteunen van energiecoöperaties en initiatieven van onderop waarin inwoners verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de energietransitie
Toelichting	Beide KPI's benadrukken het belang van eigen initiatief, eigenaarschap en participatie van burgers bij de energietransitie en worden om die reden samen behandeld. Het zijn KPI's die helpen in het ontwikkelen van draagvlak en het bieden van handelingsperspectief. Burgers verenigd in energiecoöperaties kunnen hieraan een bijdrage leveren. Niet alleen bij de realisatie van grootschalige energieprojecten, maar ook bij het collectief oppakken van lokale initiatieven (op het gebied van energiebesparing, gezamenlijke inkoop van zonnepanelen of isolatiemateriaal, elektrische deelauto's of zelfs de aanleg van een coöperatief buurt-warmtenet). Kortom: wij ondersteunen het eigen initiatief van burgers door het bieden van handelingsperspectief door financiële instrumenten en goede voorlichting. Daarnaast zijn er andere wegen te bewandelen om lokaal profijt en participatie te realiseren bijvoorbeeld met omgevingsfondsen, certificaten met rendement, etc.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, RES-regio's, woningcorporaties, SVn, Europese Investeringsbank (EIB), energiecoöperaties, REScoop Limburg, etc.
Provinciale rol	Ondersteuner, subsidiënt, financier
Fase van uitvoering	• Coöperatieve Energietransitie In 2021 hebben wij aan REScoop Limburg projectsubsidie verleend voor het project 'Versnelling coöperatieve energietransitie in Limburg', vanuit het concept van werkend opleiden van projectleiders van en voor Limburgse energiecoöperaties. Reeds in PES-VR 3 is omschreven dat 21 projectleiders succesvol zijn opgeleid en meedraaien in de, vanuit het Projectbureau REScoop Limburg opererende, projectleiderspool. In deze pool zijn tevens drie senior projectleiders actief. De meeste projectleiders zijn thans gekoppeld aan concrete projecten. In 2022 waren dat 8 zonprojecten en 6 windprojecten van elk > 1MW en in de ontwikkelfase. Hiervan maken 3 windprojecten gebruik van het Ontwikkelfonds (bron: Energie Dashboard). In het bereiken van de realisatiefase ondervinden deze projecten echter vertraging door netcongestie problematiek. Daarom is de projectsubsidie bij brief van 7 december 2022 met een jaar verlengd tot 1 maart 2024. Voorts is bij brief van 1 november 2022 het leenbedrag Ontwikkelfonds voor zonprojecten verhoogd van € 73.000 naar € 535.000 (= gelijk aan leenbedrag voor windprojecten), zodat ook grootschalig zon beter realiseerbaar wordt. Projectbureau REScoop Limburg verwacht dat 2 zonprojecten in 2023 de realisatiefase bereiken en nog eens 2 à 3 zonprojecten in 2024. Tenslotte zien we sinds de inzet van REScoop Limburg en de Duurzaam Thuis campagne 'laat de zon je rekening betalen' een toename van het aantal deelnemingen in (coöperatieve) postcoderoosprojecten via de Duurzaam Thuis regeling. In 2022 zijn echter geen aanvragen voor postcoderoosprojecten ontvangen. Niet alleen is dat jaar de campagne afgebouwd, het effect wordt

	mogelijk ook verklaard uit de geschetste problemen bij de realisatie van duurzame opwek projecten. Via de coöperatieve energietransitie wordt 50% lokaal eigendom gestimuleerd. Het Dashboard uitvoering PES verbeeldt, conform de oproep in motie 2752, het <i>Actueel percentage lokaal eigendom van de totale wind- resp. zonne-energieproductie</i>. Op basis van de laatst bekende data bedragen deze percentages 100% resp. 69%. In aanvulling hierop wijzen wij op de RES 1.0 en uitvoeringsagenda (RESZL) waarin de RES'en hebben opgenomen hoe zij participatie vormgeven en ten behoeve waarvan de werkgroep participatie en communicatie is opgezet. Voor 50% lokaal eigendom nemen gemeenten de regie, waar nodig gefaciliteerd en gestimuleerd door de RES regio door o.a. kennissessies, delen van beschikbare instrumenten en waar nodig maatwerk ondersteuning. Daarbij werken zij samen met de Participatiecoalitie. • Energiearmoede De kwartiermaker energiearmoede die op 1 augustus 2022 is aangesteld heeft samen met gemeenten, woningbouwcorporaties en andere partijen gezocht naar de mogelijkheden om te komen tot een gezamenlijk uitvoeringsplan voor de middellange termijn om energiearmoede aan te pakken. De resultaten hiervan zijn via een mededeling portefeuillehouder²⁴ in december 2022 gedeeld met Provinciale Staten.
Gerealiseerd in 2023	Als beschreven in de fase van uitvoering zijn onderstaande resultaten behaald: • Het opleidingstraject voor de 'Versnelling coöperatieve energietransitie in Limburg' is afgerond en 19 projectleiders zijn beschikbaar voor de projectleiderspool van het projectbureau dat dan operationeel is. • Vanuit het projectbureau worden in deze periode ten minste tien coöperatieve zon of wind projecten van elk > 1MW gestart, al dan niet onder gebruikmaking van het ontwikkelfonds, waarbij het streven gericht is op het bereiken van de realisatiefase van ten minste vijf van deze projecten. Voor het bereiken van de realisatiefase van ten minste vijf projecten wordt het voorbehoud gemaakt dat als gevolg van netcongestie een uitloop naar 2024 te verwachten is. • Het onderzoek naar energiearmoede is uitgevoerd en voorstellen voor een aanpak zijn uitgewerkt. • Een meer dan verdubbeling (6) t.o.v. 2020 van het aantal deelnemingen in postcodeoosprojecten via de Duurzaam Thuis regeling.
Vooruitblik	• Vanuit het projectbureau ontvangen wij medio 2023 de volgende voortgangsrapportage van het project 'Versnelling coöperatieve energietransitie in Limburg'. Tevens ontvangen wij van Energie Samen de voortgangsrapportage Ontwikkelfonds over 2022. Beide rapporten gezamenlijk geven inzicht in het bereiken van de doelstellingen voor coöperatief zon of wind in 2023. • In Q1 2023 wordt gestart met de uitvoering van het actieplan energiearmoede en wordt samen met gemeenten, woningbouwcorporaties, energie coöperaties en overige partijen versterkt ingezet op de volgende vijf sporen die zich lenen voor een versterkte samenwerking:

²⁴ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake Provinciale inzet verduurzaming woningen, 13-12-2022 \(GS DOC-00354347\)](#)

	○ Spoor 1: Centrale ondersteuningspool voor verlagen werkdruk gemeenten; ○ Spoor 2: Gezamenlijkheid in de aanpak van energiecoaches; ○ Spoor 3: Faciliteren van soortmanagementplannen in gemeenten zodat woningbouwcorporaties versneld kunnen isoleren; ○ Spoor 4: Aan de slag met de versnelde verduurzaming van vastgoed met maatschappelijke functies; ○ Spoor 5: Een leerkring en kennisplatform energiearmoede. ● In RES verband blijven wij inzetten op projecten ter stimulering van 50% eigenaarschap, lokale participatie en lokaal profijt.
--	--

2.3.4.2 Kleinschalige opwek (KPI's 11 en 3)

KPI 11	Door energiebesparing en kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving wordt er een CO₂-reductie van 25% in 2030 (t.o.v. 2015) in Limburg gerealiseerd.
Toelichting	Deze KPI volgt uit de doelstellingen RES-NML en RES-ZL. De CO₂ besparing heeft betrekking op zowel het gasverbruik en elektriciteitsopwekking van huishoudens, als op energiebesparing en kleinschalige opwek (zon op dak) bij bedrijven en maatschappelijk vastgoed. De verhouding tussen die delen is niet vastgelegd. Het deel ten aanzien van kleinschalige opwek (zon op dak) telt ook mee in de geschikte daken bij KPI 3. Het zijn met name de gemeenten, bedrijven en woningcorporaties (via de kraamkamers) die invulling aan de realisatie geven.
Partners (niet limitatief)	RES-organisaties, gemeenten, RUD's, woningcorporaties, Rijk, SVn en maatschappelijke organisaties.
Provinciale rol	Ondersteuner, subsidiënt en procesmanager.
Fase van uitvoering	In het kader van toezegging 9148 is in oktober 2022 een overzicht van instrumenten op het gebied van energiebesparing via een mededeling portefeuillehouder²⁵ aan PS verzonden. Op 16 december 2022 hebben PS ingestemd met het 'Statenvoorstel Wijzigen en ophoging budget Verordening leningen Duurzaam Thuis'²⁶ conform de uitwerking van toezegging 9164. Hierbij is door PS tevens ingestemd met het beëindigen van de Duurzaam Thuis regeling per 1 oktober 2023. Met betrekking tot toezegging 9222 'Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels zegt toe in gesprek te gaan met het Warmtefonds met de vraag om dit ook toegankelijk te maken voor huurders' heeft er ambtelijk een overleg plaatsgevonden met het Warmtefonds. De doelgroep van het Warmtefonds is woningeigenaren. Er is door het Warmtefonds en BZK uitsluitend woningeigenaren als doelgroep gekozen op basis van de volgende beleidsmatige afweging: <i>'Huurders gaan zelden hun gehuurde woning zelf verduurzamen: daar gaat de verhuurder over, die is eigenaar. De overheid heeft verplichtingen, subsidie en hulp gericht op de verhuurders om te verduurzamen. En een woning heeft een lagere maximale huur als die niet goed is geïsoleerd'. Kortom: de verhuurder is aan zet.</i> Het Warmtefonds heeft hiermee aangegeven de doelgroep 'huurders' niet aan het fonds te willen toevoegen. Hiermee beschouwen wij deze toezegging als uitgevoerd. • Duurzaam Thuis/ELENA (gericht op woningeigenaren en huurders) Het ELENA-contract in het kader van de Verordening leningen Duurzaam Thuis is in september 2022 met 1 jaar verlengd. De einddatum van het contract is 30 september 2023. Door dit besluit vanuit de Europese Investeringsbank (EIB) is er een nieuwe aanbestedingsprocedure gestart om een fondsprocesmanager ELENA aan te stellen voor de verlengingsperiode (1 september 2022 t/m 1

²⁵ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake toezegging 9148 energiebesparing - overzicht instrumenten energiebesparing, 11-10-2022 \(GS DOC-00305612\)](#)

²⁶ Zie: [Statenvoorstel Wijzigen en ophoging budget Verordening leningen Duurzaam Thuis, 1-11-2022 \(GS DOC-00361180\)](#)

	september 2023). Dit heeft geresulteerd in het verlengen van het contract met de bestaande fondsprocesmanager ELENA. Op 30 november 2021 is de EnergiePrestatieAdvies (EPA)-regeling in het kader van het ELENA-contract van start gegaan. Via de EPA-regeling kunnen circa 2.200 woningeigenaren een gratis EPA ontvangen inclusief een advies over de te nemen duurzaamheidsmaatregelen aan hun woning. Deze regeling zou in eerste instantie lopen tot september 2022, maar is verlengd tot april 2023 omdat er nog budget beschikbaar was. De EPA regeling is om deze reden nog niet geëvalueerd en zal na afloop pas geëvalueerd worden. Tot en met Q4 van 2022 zijn er circa 210 Duurzaam Thuis leningen aangevraagd naar aanleiding van een EPA-advies. In het kader van het ELENA-contract is ook een opdracht gegund aan Projectbureau REScoop Limburg ten aanzien van energiecoaches en een opdracht aan De Groene Grachten en Monumentenwacht Limburg ten aanzien van Duurzame Monumenten (DuMo) adviseurs. Deze opdrachten lopen tot en met maart 2023 met mogelijke verlenging. Sinds medio juli 2022 kunnen circa 580 woningeigenaren in Limburg gratis hulp krijgen van een energiecoach via het projectbureau REScoop Limburg en circa 100 monumenteigenaren (woningen) gratis hulp krijgen van een DuMo-adviseur via De Groene Grachten in samenwerking met Monumentenwacht Limburg. De DuMo-adviseur helpt de burger bij het inzichtelijk maken van de verduurzamingsmogelijkheden van hun monumentale woning en het nemen van de stappen om over te gaan tot het realiseren van energiebesparende en energieopwekkende maatregelen. • Maatschappelijk Vastgoed Het Ministerie van BZK heeft positief ingestemd met de ingediende SPUK 2 aanvraag van de Provincie waarmee de Provincie met een tweede tranche het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed kan uitbreiden qua doelgroepen. Hierover zijn de Provinciale Staten via een mededeling portefeuillehouder²⁷ in januari 2023 geïnformeerd. Er zijn twee nieuwe opdrachtnemers gestart met de percelen 'schoolbesturen' en 'zorginstellingen'. Met alle duurzaamheidscoaches en projectfacilitators zijn afspraken gemaakt wanneer een ontzorgingstraject formeel is afgerond. Zo zijn er ook gesprekken gevoerd met de opdrachtnemers van de percelen 'kleine gemeenten' en 'gemeenschapshuizen/ buurthuizen/ MFA's' om te bekijken hoe ontzorgingstrajecten eerder afgerond kunnen worden. Het resultaat is dat er tot nu toe 47 ontzorgingstrajecten gestart zijn waarbij 162 gebouwen meegenomen worden in het ontzorgingstraject. • Woningcorporaties Door de corporaties is in beeld gebracht wat er in de afgelopen periode is bereikt. Op het gebied van kennisdeling, uitbreiding van de C8²⁸ op het gebied van duurzaamheid, integrale verduurzaming van woningen en het plaatsen van zonnepanelen loopt het goed. Op het gebied van spouwmuurisolatie loopt men
--	---

²⁷ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake motie 2895 'gemeenschapswarmte', 10-1-2023 \(GS DOC-00380014\)](#)

²⁸ C8: Dit zijn de 8 grootste woningcorporaties in Limburg: HEEMwonen, Servatius, Weller, Wonen Limburg, Wonen Zuid, Woonpunt, Woonwenz, ZOwonen

	tegen de stroperigheid van de uitvoering van de Wet natuurbescherming (Wnb) aan. Daarnaast komen warmtenetten moeilijk van de grond en wordt deze situatie er niet beter op door het wetsvoorstel Wet collectieve warmtevoorziening. Corporaties willen en kunnen hier niet op wachten en gaan bijvoorbeeld over op het aanschaffen en installeren van collectieve warmtepompen. Voor de warmtetransitie in het algemeen is dit in principe geen verkeerde keuze, maar dit draagt niet bij aan het tot stand komen of uitbreiden van warmtenetten. • Provinciale subsidieregeling aanjagen gemeentelijke projecten verduurzaming woningen 2022-2023' Per 1 juli 2022 is de provinciale subsidieregeling 'aanjagen gemeentelijke projecten verduurzaming woningen 2022-2023' in werking getreden. Er zijn momenteel 11 subsidieaanvragen gehonoreerd en er resteert nog circa € 900.000. De regeling heeft een looptijd tot 1 juli 2023.
Gerealiseerd in 2023	• Door de langdurige planning van de Transitievisie Warmte en de wijkuitvoeringsplannen, zal de realisatie hiervan in 2023 nog maar gering zijn. De grote stappen worden vooral ná 2023 gezet. • RES-uitwerking, en de uitvraag is geïncorporeerd in de PES (genoemde pilots lopen). • Het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed loopt van 1 januari 2021 tot en met december 2023. Het streven is om gedurende deze periode minimaal 100 kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren met circa 287 gebouwen te ontzorgen bij het verduurzamen van hun maatschappelijk vastgoed. De verwachting is dat de doelstelling van 2023 in het kader van het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed niet volledig behaald zal worden. Dit heeft ermee te maken dat de doelgroep 'culturele ANBI's' een onvoorziene complexe opgave is. Daarnaast zijn schoolbesturen en gemeenten afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming, waardoor het ontzorgingstraject langer duurt. Om de doelstelling alsnog te behalen is een verlenging van het programma met minimaal 1 jaar wenselijk (dit wordt voorbereid).
Vooruitblik	• In het kader van motie 2895 '<i>gemeenschapswarmte</i>' en toezegging 9239 gaan wij aan de hand van drie voorbeelden onderzoeken waar tegenaan wordt gelopen in Limburg omtrent het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed om voor 15 maart 2023 een doorkijk te geven hoe deze problemen van oplossingen kunnen worden voorzien. • We streven er naar om circa 48 ontzorgingstrajecten in het kader van SPUK 1 in 2023 af te ronden. • We bereiden een verlengingsaanvraag voor met betrekking tot het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed SPUK 1 om de einddatum van 31-12-2023 te verlengen tot 31-12-2024. Via deze verlenging streven we ernaar om uiteindelijk 100 ontzorgingstrajecten af te ronden. • We starten met het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed SPUK 2 in Q2 2023. Deze regeling loopt tot 31-12-2024 waarbij de verwachting is om circa 100 ontzorgingstrajecten te realiseren, aanvullend op de circa 100 ontzorgingstrajecten vanuit SPUK 1.

	• Eind Q1 2023 wordt de jaarrapportage Duurzaam Thuis van 2022 gedeeld met Provinciale Staten. Hierin worden de laatste cijfers en ontwikkelingen rondom de Duurzaam Thuis regeling opgenomen. • In 2023 wordt de EPA regeling geëvalueerd. Hieruit zal blijken hoeveel EPA-aanvragen tot een Duurzaam Thuis lening hebben geleid en wat de impact is op de energiebesparing en/of opwek van de woning. • Naar aanleiding van toezegging 9223 zal het communicatieplan Duurzaam Thuis geoptimaliseerd worden om de doelgroepen beter te bereiken. • Per 1 oktober 2023 zal de Duurzaam Thuis regeling beëindigd worden. Burgers maar ook gemeenten zullen wij hierbij tijdig informeren en doorverwijzen naar het Warmtefonds. • In 2023 zullen 580 woningeigenaren in Limburg gratis hulp gekregen hebben van een energiecoach via het projectbureau REScoop Limburg. Tevens zullen 100 monumenteigenaren (woningen) in Limburg gratis hulp gekregen hebben van een DuMo-adviseur via De Groene Grachten in samenwerking met Monumentenwacht Limburg. Hiermee zullen de opdrachten afgerond worden in 2023. • In Q1 2023 wordt door corporaties van de C8 (door aansluiting van een aantal middelgrote corporaties bewegend in de richting van C12) de basisinventarisatie qua duurzaamheid opgenomen in de digitale duurzaamheidskaart met daarop een nulmeting wat betreft de uitgevoerde projecten, de lopende projecten en de toekomstige projecten op het gebied van (versnelling van) duurzaamheidsmaatregelen. De corporaties zullen zich in de komende periode vooral gaan richten op de (uitwerking van de) prestatieafspraken die het Rijk heeft gemaakt met de koepels van corporaties, zoals Aedes en de Woonbond. Energiebesparing (o.a. door duurzaamheidsmaatregelen, die leiden tot betere energielabels, zoals isolatie van woningen en het gebruik van warmtepompen) en het aardgasvrij maken van woningen (onder andere door de ontwikkeling van kleinere en grote Limburgse warmtenetten) vormen daarin belangrijke onderdelen. • In Q1 2023 dient de Provincie een formeel besluit te nemen op het subsidieverzoek vanuit C8 om de aanstelling van de programmamanager te verlengen voor de periode 2023 en 2024 zodat de samenwerking met de corporaties voortgezet kan worden.
--	--

KPI 3	Uiterlijk in 2030 is op 70% van de geschikte daken kleinschalige duurzame opwek (<15kWp) via gemiddeld 10 zonnepanelen op dak gerealiseerd
Toelichting	Bij kleinschalige opwek gaat het om projecten kleiner dan 15 kWp (tot max. 50 panelen) en het betreft daarmee projecten op woningen en kleine utiliteitsgebouwen. Niet alle daken zijn geschikt voor zon-pv vanwege oriëntatie en beschaduwning. Met de zonnekaart Limburg (http://limburg.zonnekaart.nl/) kan de geschiktheid van daken voor zon-pv worden bepaald. Op basis hiervan is de potentie van het kleinschalige paneelvermogen in Limburg berekend. Daarbij is uitgegaan dat op 70% van de nog onbenutte, maar geschikte daken, 10 panelen worden gelegd, conform de formulering van deze KPI. Dat leidt tot bijna 3,2 miljoen extra panelen t.o.v. 2020. Met een paneelvermogen van 300 Wp en inclusief het bestaande pv-vermogen is deze KPI te operationaliseren tot 1.300 MW in 2030. Deze KPI is nadrukkelijk gekoppeld aan KPI 11 (CO₂-reductie voor gebouwde omgeving door energiebesparing en kleinschalige opwek). Het betreft namelijk de kleinschalige opwek in de gebouwde omgeving en de wens om meer zon op dak te realiseren. Dan snijdt het mes aan 2 kanten: 1. Hoe meer op het dak, des te minder op het land. 2. Meer energieopwek in de gebouwde omgeving leidt tot verminderde CO₂-emissie.
Partners (niet limitatief)	RES-regio Noord- en Midden-Limburg, RES-regio Zuid-Limburg, Enexis, installatie- en brancheorganisaties, energiecoöperaties/energiecoaches, woningcorporaties en eigenaren van vastgoed.
Provinciale rol	Subsidiënt, ondersteuner
Fase van uitvoering	In het Energie Dashboard is het gerealiseerde vermogen aan kleinschalige opwek in Limburg opgenomen, met onderscheid in de ontwikkeling in de Limburgse RES-regio's. Hieronder de resultaten: - Op peildatum 31-12-2020 is het gerealiseerd vermogen aan kleinschalige opwek 448 MW van de 1.300 MW te realiseren in 2030. - Op peildatum 31-12-2021 is het gerealiseerde vermogen 554 MW. Daarmee is het gerealiseerde vermogen in 2021 dus met 106 MWp gestegen. - Op peildatum 30-06-2022 is het gerealiseerd vermogen 644 MWp. Daarmee is het gerealiseerd vermogen in het eerste half jaar van 2022 gestegen met 90MWp. - Provincie Limburg staat hiermee landelijk op de tweede plaats m.b.t. het gerealiseerd vermogen kleinschalig zon-pv op daken (in MW per 1.000 inwoners). Via de Duurzaam Thuis regeling en het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed stimuleren we de realisatie van kleinschalige opwek. Zie ook acties m.b.t. Duurzaam Thuis onder KPI's 11, 16 en 17 en het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed onder KPI 11.
Gerealiseerd in 2023	Zie KPI 3, 11 en het Energie Dashboard
Vooruitblik	We continueren de stimulering van kleinschalige opwek op woningen via de Duurzaam Thuis regeling en kleinschalige opwek op maatschappelijk vastgoed via het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed en monitoren dit via het Energie Dashboard.

2.3.4.3 Informatievoorziening (KPI 18)

KPI 18	Het samen met de gemeenten realiseren van een naar tevredenheid werkende infrastructuur van publieke en onafhankelijke informatievoorziening en voorlichting voor burgers, instellingen en bedrijven en inzicht in de mogelijkheden van participatie in de energietransitie.
Toelichting	Een goede informatievoorziening op technisch en financieel vlak en op zowel fysieke als digitale wijze wordt in de uitvoeringsprogramma's van de RES'en opgenomen. In eerste instantie wordt gedacht aan de vastgoedeigenaren (met name huiseigenaren), maar ook maatschappelijke organisaties en overige partijen worden bediend. Voor (industriële) bedrijven wordt verwezen naar actielijn 2. We willen partijen informeren over de urgentie van de energietransitie en ontzorgen met het aandragen van technische en financiële mogelijkheden op een eenduidige en vertrouwde wijze.
Partners (niet limitatief)	Gemeenten, RES-regio's, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)
Provinciale rol	Ondersteuner, subsidiënt, financier
Fase van uitvoering	Op een aantal aspecten zijn wij nadrukkelijk actief: Woningeigenaren Via de ELENA-subsidie zetten we onafhankelijke energiecoaches, EPA- adviseurs en DUMO-adviseurs in die burgers informeren en adviseren. Daarnaast is er via de provinciale website een pagina 'Heel Limburg duurzaam' toegevoegd voor onder andere particulieren waar verwezen wordt naar de diverse mogelijkheden om te verduurzamen. Maatschappelijk vastgoed Met het door RVO geïnitieerde landelijk platform 'Kennis en Innovatieplatform maatschappelijk vastgoed' worden ten aanzien van de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, kennis en ervaringen gedeeld met maatschappelijke organisaties. Via gerichte communicatie zijn maatschappelijke organisaties geïnformeerd en gestimuleerd om deel te nemen aan het ontzorgingsprogramma en om aan de slag te gaan met verduurzaming van hun maatschappelijk vastgoed. RES'en Vanuit de RES regio's is gewerkt aan de informatievoorziening. Het opzetten van een Community of Practice is hiervan het resultaat in Noord- en Midden-Limburg. Onder de naam 'RES Vooruit NML' is hier verder invulling aan gegeven. In de RES Zuid-Limburg zullen kennis en ervaringen uitgewisseld worden in het regionale kennisplatform. Als onderdeel van de informatievoorziening beschouwen we ook beleidsmonitoring. Doelgroep hiervoor zijn m.n. overheden. Provincie Limburg heeft een eigen Energie Dashboard en in het afgelopen half jaar is gewerkt aan een ambtelijk voorstel voor de RES-monitoring. Dit zal de komende periode in de bestuurlijke RES-gremia worden besproken en naar verwachting zal de uitvoering hiervan in dezelfde periode starten. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar het hoofdstuk monitoring in deze rapportage.

	• Provinciale subsidieregeling ‘aanjagen gemeentelijke projecten verduurzaming woningen 2022-2023’ Zie KPI 11. • Conferentie Data & Klimaat Samen met Euroforum is op 17 november 2022 een conferentie Data & Klimaat georganiseerd. Deze conferentie was bedoeld om kennis te delen met overheden, bedrijfsleven, NGO's, consultants, wetenschappers en maatschappelijke initiatieven over hoe je data kunt gebruiken om beslissingen te nemen over bestaand en nieuw klimaatbeleid, broeikasgasuitstoot, opslag van broeikasgas en hernieuwbare energie.
Gerealiseerd in 2023	Tussentijdse doel: Een onafhankelijke informatievoorziening voor instellingen (maatschappelijk vastgoedeigenaren) via het landelijke platform ‘Kennis en Innovatieplatform maatschappelijk vastgoed’. Samen met gemeenten (onder de vlag van de RES) werken we in Zuid-Limburg en in Noord- en Midden-Limburg aan een digitaal en fysiek loket (voor informatie op het vlak van technieken en financiële arrangementen). <u>Stand van zaken</u> De onafhankelijke informatievoorziening voor instellingen via het landelijke platform ‘Kennis en Innovatieplatform maatschappelijk vastgoed’ is gerealiseerd. Daarnaast is er op verschillend vlakken samengewerkt met de RES'en op het gebied van een digitaal en fysiek loket. Er zijn diverse digitale/ fysieke loketten op gemeentelijk/ regionaal niveau gerealiseerd.
Vooruitblik	• We stellen in Q1 2023 een communicatieplan op in het kader van het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed en werken dit plan samen met de uitvoerende partijen komend jaar uit. Het doel is om de maatschappelijk vastgoedeigenaren te informeren en te stimuleren om hun vastgoed te verduurzamen (gericht op isoleren) en om kennis en ervaringen met elkaar te delen. • De ‘RES Vooruit NML’ wat fungeert als Community of Practice voor de regio Noord- en Midden-Limburg willen we uitbreiden met een leer-en doekring ‘energiearmoede’. Dit ook in samenwerking met Regio Zuid-Limburg.

2.3.5. Provincie geeft het goede voorbeeld

Realiseren van een innovatieve en structuurversterkende energietransitie en passende energiemix en infrastructuur voor Limburg op weg naar 2030, met daarin oog voor leveringszekerheid, draagvlak en eigenaarschap, in een realistisch tempo met betaalbare en haalbare investeringen.

Via actielijn 5 beogen we een actieve bijdrage te leveren aan de energietransitie door zelf het goede voorbeeld te geven.

Aan deze actielijn wordt langs 2 sporen invulling gegeven:

1. Provincie als bevoegd gezag
2. Provincie als duurzaam inkoper en opdrachtverlener

Aan deze sporen zijn KPI's gekoppeld waarover hieronder per KPI de voortgang wordt toegelicht.

KPI 20	Wij stimuleren meervoudig en verantwoord ruimtegebruik en energieopwekking in Limburg via onze wettelijke taken (o.a. regionale stortplaatsen) en ruimtelijk instrumentarium (zoek- en uitsluitingsgebieden wind, zonneladder en verplichting zon-op-dak bij logistieke hallen en bedrijfsgebouwen).
Toelichting	Als Provincie hebben wij een verantwoordelijkheid voor de hoofdlijnen van onze ruimtelijke afwegingen in Limburg via ons omgevingsbeleid. In de Provinciale Omgevingsvisie (POVI) is ook uitgebreid stilgestaan bij de ruimtelijke consequenties van de energietransitie en is de Limburgse zonneladder verankerd in de POVI en de omgevingsverordening. In het kader van meervoudig ruimtegebruik ziet deze KPI toe op het stimuleren en deels verplichten van zon-op-daken bij bedrijfsgebouwen. De Provincie is eveneens verantwoordelijk voor de nazorg van de vijf regionale stortplaatsen die gesloten worden. Voor enkele regionale stortplaatsen liggen er kansen om deze te voorzien van duurzame opwek middels zonne-energie.
Partners (niet limitatief)	Attero, gemeenten, RES'en, Enexis, RVO, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), bedrijven;
Provinciale rol	Bevoegd gezag, financier, toetser en ondersteuner;
Fase van uitvoering	• Zonneparken op regionale stortplaatsen (motie 2574) Op 12 december 2020 (kenmerk: 2020/48759) is hierover een plan van aanpak verstuurd aan PS. Conform dit plan van aanpak is het volgende te melden v.w.b. voortgang t.o.v. de vorige voortgangsrapportage PES: ○ <i>Montfort</i>: Omgevingsvergunning is verleend; SDE++ beschikking is verkregen; realisatie zonnepark +-14ha was beoogd eind 2022. Door overwegingen initiatiefnemer gaat realisatie in 2023 plaatsvinden. Initiatiefnemer heeft reeds een aansluiting gereserveerd op het elektriciteitsnet; ○ <i>Schinnen</i>: De aanvraag omgevingsvergunning werd in Q4 2022 verwacht. Met initiatiefnemers zijn in Q4 2022 gesprekken gevoerd over effecten zonnepanelen op nazorgvoorzieningen stortplaats. Streefdatum aanvraag omgevingsvergunning en SDE++ betreft Q1/Q2 2023. Initiatiefnemer heeft reeds een aansluiting gereserveerd op het elektriciteitsnet. • Limburgse zonneladder en verplichting zon op daken Op 17 december 2021 hebben Provinciale Staten de nieuwe Omgevingsverordening Limburg (2021) vastgesteld die in hoofdzaak een beleidsneutrale omzetting is van de vigerende Omgevingsverordening 2014 naar de eisen van de Omgevingswet. Daarnaast omvat de nieuwe verordening echter vier nieuwe instructieregels die op verzoek van Provinciale Staten (zonneladder/zon-op-dak en voorzienbaarheid woningbouw), respectievelijk op

	basis van de actualiteit (huisvesting arbeidsmigranten en na-ijlende effecten mijnbouw) zijn toegevoegd. In Q4 2022 zijn de instructieregels van de Limburgse zonneladder toegevoegd aan de vigerende Omgevingsverordening Limburg 2014. Hiermee zijn deze in werking getreden ondanks het uitstel van de Omgevingswet. Van de instructieregels met betrekking tot zonne-energie zijn alleen de instructieregels over zonneparken overgezet naar de Omgevingsverordening Limburg 2014 en niet de instructieregel over zonnepanelen op daken van bedrijfsgebouwen. Laatstgenoemde instructieregel in de Omgevingsverordening Limburg (2021) vraagt de gemeente namelijk te motiveren op welke wijze zij gebruik heeft gemaakt van haar bevoegdheid tot het stellen van maatwerkregels als bedoeld in het Besluit bouwwerken Leefomgeving. Onder de huidige wetgeving hebben gemeenten deze bevoegdheid echter nog niet. Die krijgen zij pas met het Besluit bouwwerken Leefomgeving, één van de algemene maatregelen van bestuur onder de Omgevingswet. In het Energie Dashboard²⁹ wordt bij KPI 20 inzicht gegeven in de indeling van zonneparken per trede van de Limburgse zonneladder. Stimuleringsaanpak grootschalig zon-op-daken & motie 2688 Energieke Limburgse bedrijfsdaken Door de aanwezige transportschaarste op het elektriciteitsnet in Limburg is realisatie van grootschalig zon-op-dak vaak niet (meer) mogelijk. Via beide RES'en wordt actief naar andere oplossingen gezocht om, ondanks de congestieproblematieken, grootschalig zon-op-dak te stimuleren en te realiseren. Te denken valt aan batterij-opslag achter de meter, of aansluiten achter een grootverbruiker van elektriciteit. In de RES ZL wordt dit opgepakt door een projectteam 'grootschalig zon-op-daken'. Ook zetten wij ons actief in via actielijn 1 o.a. middels het Landelijk actieprogramma netcongestie (LAN). In het Energie Dashboard wordt bij KPI 20 de voortgang van grootschalig zon-op-daken gemonitord, inclusief de voortgang van de motie 2688 Energieke Limburgse bedrijfsdaken. Daarin is te zien dat het tussendoel van 25% van daken op bedrijventerreinen met zonnepanelen bijna is behaald. EcoCertified Solar Parks In Q3 van 2021 is het onderzoek van start gegaan en dit zal lopen tot 2025. Doel van het project is het onderzoeken van de invloed van zonnenvelden op de biodiversiteit, bodemkwaliteit en koolstofopslag. Ieder jaar worden de tussentijdse resultaten gedeeld met de deelnemende partijen (waaronder Provincie Limburg). De meetinstrumenten zijn in het eerste kwartaal van 2022 geplaatst. In Q2 2023 worden de eerste tussentijdse resultaten verwacht. Opwek Energie op Rijksgronden Noord- en Midden-Limburg Wij willen de mogelijkheden van energieopwekking langs enkele Rijkswegen nader onderzoeken. Op 17 november 2021 hebben wij daarom samen met de gemeenten Boxmeer, Cuijk en Gennep en de Provincie Noord-Brabant een brief verzonden aan het Ministerie van EZK om de potentie van de rijksgronden langs
--	--

²⁹ [Energie Dashboard](#)

	de Rijkswegen A73 en A77 voor de opwekking van duurzame energie te onderzoeken (zijbermen, middenbermen). Wij hebben het verzoek gedaan deze gronden op te nemen in het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER). Dit als mede invulling van toezegging 8998 inzake geluidsschermen A73 en zonnepanelen. Op 20 april 2022 heeft het Ministerie van EZK aangekondigd de Rijkswegen A73 en A77 op te nemen in het OER-programma. De locatie A73-A77 is volgens EZK zeer geschikt om te verkennen voor energie-opwek. Deze snelweglocatie is vanuit de optiek van Rijkswaterstaat (RWS) geschikt voor multifunctioneel gebruik, waardoor energie-opwek goed inpasbaar is. Verder heeft de locatie een aanzienlijk opwekpotentieel en weten de betrokken gemeenten en Provincies elkaar al goed te vinden. Op 6 juli 2022 heeft een startgesprek A73-A77 plaatsgevonden met RWS, het Ministerie van EZK, Provincies Noord-Brabant en Limburg, RES-NML, RES-Noord-oost-Brabant en de gemeenten Gennep en Land van Cuijk. In Q3/Q4 2022 is gestart met een voorverkenning (technisch, ruimtelijk, financieel). • Opwek Energie op Rijksgronden Zuid-Limburg Op 23 november 2022 ondertekenden 12 Zuid-Limburgse gemeenten een brief waarmee zij samen met de Provincie vragen om met het Rijk te starten met een potentiëstudie, dat in kaart moet brengen waar duurzame energie kan worden opgewekt op rijksgronden in Zuid-Limburg. De brief is in het kader van het programma OER (Opwek Energie op Rijksgronden). Met dit programma wil de Rijksoverheid haar eigen gronden ter beschikking stellen voor de opwek van duurzame energie. Voor Zuid-Limburg gaat het om gronden langs de snelwegen A2, A76 en A79, gronden bij de sluis Borgharen, het voormalig rangeerterrein van ProRail nabij Nuth en de terreinen van het Rijksvastgoedbedrijf en Defensie in Brunssum.
Gerealiseerd in 2023	Tussentijdse doelen: • Limburgse zonneladder verankerd in Provinciale Omgevingsvisie, Provinciale omgevingsverordening, RES'en en gemeentelijke kaders voor grootschalige energieopwekking; • Via de stimuleringsaanpak zon-op-daken en verplichting van zonnepanelen op nieuwe bedrijfsgebouwen, invulling geven aan doelstelling uit motie 2688 om op 25% van oppervlakte bedrijfsdaken zonnepanelen gerealiseerd te hebben; • Voor drie van de vijf regionale stortplaatsen (Provincie is bevoegd gezag) is een omgevingsvergunning verleend voor het realiseren van een zonnepark. <u>Stand van zaken</u> De Limburgse zonneladder is verankerd. De overige twee doelen verwachten we in 2023 te behalen.
Vooruitblik	• Nadere uitwerking van oplossingsrichtingen bij het realiseren van een aansluiting in gebieden met congestie. Te denken valt aan batterij-opslag achter de meter, of aansluiten achter een grootverbruiker van elektriciteit. • Q1/Q2 2023: Nadere uitwerking en start vergunningentraject zonnepark stortplaats Schinnen. • Q2 2023: oplevering eerste resultaten EcoCertified Solar Parks; • OER RES-ZL: Toekenning OER verwacht in Q1 2023;

	• OER RES-NML: In Q1 / Q2 2023 volgt een besluit om gezamenlijk door te gaan naar de volgende fase(n) waarin het project concreter wordt uitgewerkt. Na het doorlopen van de fase(n) kan de locatie door het Rijk marktconform, openbaar en transparant worden 'getenderd' aan marktpartijen, waarbij de geselecteerde marktpartij het project kan realiseren.
--	--

KPI 21	Wij geven invulling aan de verduurzaming van de provinciale gebouwen en duurzame opwek op bijbehorende parkeerplaatsen evenals duurzame inkoop van producten en diensten.
Toelichting	De Provincie kan en wil ook zelf het goede voorbeeld geven. Dit willen wij o.a. doen door onze provinciale gebouwen verder te verduurzamen. Dit sluit eveneens aan bij het gedachtegoed van de aangenomen moties van PS die oproepen om zon-op-daken te stimuleren / verplichten, waaronder motie 2687 '<i>verplicht zon-op-dak</i>' en motie 2688 '<i>Energieke Limburgse bedrijfsdaken</i>'. Tevens zijn wij opdrachtgever en inkoper van vele diensten en producten. Duurzame inkoop en duurzaam opdrachtgeverschap vullen wij actief in.
Partners (niet limitatief)	RVO, gemeente Maastricht, gemeente Kerkrade, MAA, ontwikkelaar zonnepanelen;
Provinciale rol	Ondersteuner en financier
Fase van uitvoering	Zonnepanelen op provinciale gebouwen en parkeerplaatsen Door de transportschaarste op het elektriciteitsnet kunnen op 2 van de 5 beoogde provinciale gebouwen géén zonnepanelen gerealiseerd worden. Op de overige 3 gebouwen (Gouvernement, Limburgs Museum, Museumplein Limburg) kunnen de zonnepanelen wel geplaatst worden, aangezien de opgewekte elektriciteit direct kan worden verbruikt. De Europese aanbesteding voor deze zonnepanelen is in januari 2023 uitgezet. De transportschaarste op het elektriciteitsnet heeft tot gevolg dat de beoogde plannen voor zonnepanelen op de parkeerplaats van 't Gouvernement 'on-hold' zijn gezet. Duurzame inkoop: Collectieve Energie Provincies Voor de levering van elektriciteit en gas is samen met 7 andere provincies m.i.v.2020 een contract afgesloten, collectieve energie-inkoop provincies(CEP1). Deze contracten zijn gebaseerd op 100% in Nederland door wind opgewekte elektriciteit en groen gas. Daarnaast is het gouvernement en het Bonnefantenmuseum aangesloten op het warmtenet van Ceramique. Naast het gouvernement maken ook de steunpunten van provinciale wegen, de drie musea, kasteel Groot Buggenum, meetdienst en de aansluitingen van de installaties van provinciale wegen (openbare verlichting, ANWB-borden, verkeersregelinginstallaties) deel uit van het contract. De musea en het kasteel hebben een dezelfde contractvoorwaarden maar een eigen contract met de leveranciers van de elektriciteit en gas. Het contract voor de levering van gas loopt eind 2023 af en zal opnieuw worden aanbesteed. De eerste inventarisatie voor de deelname van een volgende collectieve energie-inkoop provincies (CEP2) is reeds gehouden. Het voornemen is om dit jaar de aanbesteding voor de levering van gas op te starten in dezelfde constructie als CEP1. Met ingang van 2024 is in de standaard levering van een fossiele m3 gas al 20% groen gas opgenomen. Hierdoor zal de vraag naar groen gas fors toenemen en de vraag is of er voldoende groen gas beschikbaar is. Twee musea, twee steunpunten en de meetdienst maken gebruik van het gascontract. Provinciale organisatie op weg naar klimaatneutraal (motie 2798) Via motie 2798 vraagt PS om een concreet naar maatregelen uitgewerkt plan om als provinciale organisatie (minimaal) te voldoen aan (minimaal) 55% emissiereductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. De bovengenoemde

	maatregelen onder KPI 21 dragen allen reeds bij aan de verduurzaming van onze provinciale organisatie. In Q1 en Q2 2022 is een eerste stap gezet tot het opzetten van een concernbrede klimaatmonitor inclusief CO₂-voetafdruk (2019). Deze monitor is van meerwaarde en dient als startpunt om inzicht te krijgen in de CO₂-emissies van onze provinciale organisatie. Hierover zijn Provinciale Staten geïnformeerd met een mededeling portefeuillehouder³⁰. In Q1 2023 wordt opnieuw de footprint van het jaar 2022 berekend en wordt als vervolgstap een provinciaal Klimaatplan opgesteld (Q4 2023).
Gerealiseerd in 2023	• Realisatie van de zonnepanelen op provinciale gebouwen (beoogd Q3 2023); • Realisatie van zonnepanelen op dak loods MAA (beoogd Q3 2023). Op één van de twee beoogde daken van MAA worden geen zonnepanelen gelegd i.v.m. netcongestie en onvoldoende draagkracht van het dak; • Opstart aanbesteding gas in dezelfde constructie als CEP 1 en voortzetting onderhandelingen levering groene elektriciteit. • Opzet Provinciaal duurzaamheidsteam voor de verduurzaming van de provinciale organisatie (bedrijfsvoering en uitvoerende taken). Het duurzaamheidsteam werkt per 1-1-23 onder aansturing van de directie aan het schrijven van een Provinciaal Klimaatplan.
Vooruitblik	• Realisatie van zonnepanelen op provinciale gebouwen in Q3 2023; • Definitieve besluitvorming over zonnepanelen op parkeerplaatsen 't Gouvernement is 'on-hold' gezet in verband met de aanwezige transportschaarste; • CEP2: Het contract voor de levering van groene elektriciteit loopt nog tot eind 2024 en heeft de mogelijkheid voor gebruikmaking van 2 optiejaren. Er zijn onderhandelingen gaande om van de verlenging van de levering van elektriciteit gebruik te maken. Ook wordt onderzocht om de mogelijkheid om de tarieven (de clickstrategie) op een ander manier vast te leggen. In het huidige contract wordt de afstemming van onze vraag en de opwek door wind, de uurmatching, verder uitgewerkt. Door de inzet van elektriciteit opgewekt door pv-panelen wordt het aandeel door fossiele energie opgewekte elektriciteit verder beperkt. • Motie 2798: Q4 2023 oplevering Provinciaal Klimaatplan om als provinciale organisatie (minimaal) te voldoen aan 55% emissiereductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050.

³⁰ Zie: [Mededeling portefeuillehouder inzake motie 2798 Provinciale Organisatie op weg naar klimaatneutraal, 6-12-2022 \(GS DOC-00368178\)](#)

KPI 22	Conform de OV-concessie is met Arriva afgesproken dat in 2026 alle busvervoer met zero emissie elektrisch rijdt.
Toelichting	Arriva is concessiehouder voor het regionale trein- en busvervoer voor de periode 2016 – 2031. In de concessie staat opgenomen dat in 2026 alle bussen zero emissie (ZE) elektrisch rijden.
Partners (niet limitatief)	Arriva
Provinciale rol	Concessieverlener, toezichthouder uitvoering concessie
Fase van uitvoering	Momenteel heeft Arriva al 95 zero emissie bussen rijden in Limburg. Uiterlijk in 2026 dienen de resterende 131 bussen eveneens zero-emissie te rijden. De uitvoering ligt op koers om dit doel in 2026 te behalen.
Gerealiseerd in 2023	Conform de OV-concessie moet in 2026 alle bussen ZE rijden. Geen formeel tussendoel per 2023.
Vooruitblik	Dit betreft een afspraak vanuit de lopende concessie. De verantwoordelijkheid om deze afspraak in te vullen (laadinfrastructuur aanleggen, energievoorzieningen organiseren, ZE-bussen bestellen etc.) ligt volledig bij Arriva. De Provincie Limburg heeft regelmatig contact met Arriva via de frequente beheeroverleggen, stuurgroepen en inhoudelijke werkgroepen om de voortgang te bewaken.

2.3.6. Energietransitie ingebed in de leefomgeving

Met de voorgaande vijf actielijnen geven wij invulling aan ons provinciale energiebeleid. Deze zesde lijn gaat over de inbedding van de energietransitie in de leefomgeving en is daarmee een randvoorwaardelijke lijn van de Provinciale Energie Strategie. Energietransitie gaat gepaard met effecten op de leefomgeving. Denk aan geluid, visuele effecten, ondergrond en dergelijke.

Provinciale omgevingsvisie (POVI)

De voor oktober 2022 toegezegde startpakketten ruimtelijke inrichting zijn in december 2022 ontvangen. In het startpakket schrijft het Rijk dat er een sterke afhankelijkheid is van het buitenland als het gaat om opgaven op het gebied van stikstof, droogte, wateroverlast en waterkwaliteit. Internationale samenwerking is daarom nodig en biedt ook kansen voor de energietransitie. Ook noemt het Rijk de duurzame energievoorziening voor Chemelot en het belang van een goede energie (hoofd-)infrastructuur. Opgaven die in het kader van het ruimtelijk voorstel/NOVEX worden meegegeven zijn energie (hoofd-)infrastructuur, duurzame opwek breed en verduurzaming energie voor specifiek de industrie.

Het is de bedoeling dat in oktober 2023 voor de NOVEX-gebieden De Peel en Zuid-Limburg ontwikkelperspectieven beschikbaar komen en voor heel Limburg een ruimtelijk voorstel. Het ruimtelijk voorstel vormt vervolgens de basis om te komen tot een ruimtelijk arrangement. Dit ruimtelijk arrangement is de opmaat voor de beweging naar realisatie. Dat betekent dat de landschappelijke onderzoeken die zijn uitgevoerd in het kader van de RES'en onderdeel moeten gaan uitmaken van het grotere integrale ruimtelijke voorstel. Ruimte wordt steeds meer een schaars goed, en de maatschappelijke opgaven vragen om steeds meer ruimte. Zowel op het niveau van concrete projectinitiatieven als op het niveau van strategische planvorming wordt de beschikbare ruimte het bepalende kader. Dit vraagt om een slimme balans tussen zorgvuldigheid en snelheid. De in deze processen opgedane kennis, verzamelde informatie en opgezette samenwerking passen we waar mogelijk in. Hierbij nemen we ook toezegging 8976 inzake 'energiedoelstellingen in de POVI' mee.

Biodiversiteit

Wij streven naar een energietransitie die zoveel mogelijk natuur-inclusief is. Dit gebeurt door bij het in het kader van de energietransitie ruimtelijk inpassen van objecten, zoveel mogelijk rekening te houden met natuur en landschap. Bij het verlenen van ontheffingen voor bijvoorbeeld het verduurzamen van gebouwen met daarin beschermde soorten, worden bepalingen opgenomen over mitigerende en/of compenserende maatregelen. Vanuit de Provincie worden gemeenten gestimuleerd en ondersteund om via een SoortenManagementPlan goed in kaart te brengen waar beschermde soorten en de energietransitie in conflict kunnen komen en wordt in dit plan uitgewerkt hoe daarmee om te gaan, zodat de beschermde soorten niet achteruit gaan in aantallen en waardoor de energetische verduurzaming toch plaats kan vinden, zonder iedere keer opnieuw het onderzoek en vergunningentraject te doorlopen.

Tegengaan grondspeculatie

De besluitvorming ten aanzien van de Nota Grond en Vastgoedbeleid 2022–2025, als nieuw beleidskader, wordt aan de nieuwe Provinciale Staten gelaten.

3. Financiën

In dit hoofdstuk wordt het totaalbeeld gegeven inzake de financiële voortgang van de beleidsintensiveringsmiddelen van de Provinciale Energie Strategie zoals gekoppeld aan de PES 2.0 die in december 2020 is vastgesteld door Provinciale Staten. Het gaat om een totaalbedrag van € 12,7 mln. Met de tweede afwijkingenrapportage 2021 zijn de resterende middelen van de PES deel 1 hier aan toegevoegd (zoals toegelicht in de eerste voortgangsrapportage PES). Dit maakt dat het totaalbedrag voor de PES deel 2 uitkomt op € 13,39 mln.. Een totaaloverzicht van de stand van zaken van deze middelen per peildatum 16-2-2023³¹ op actielijnniveau treft u hierbij aan:

	PES 1.0	PES 2.0	Totaal begroot	Besteed & verplicht	Reserveringen	Restant
Actielijn 1 Toekomstbestendige infrastructuur	€ 75.000	€ 3.500.000	€ 4.325.000	€ 4.047.548	€ 229.333	€ 48.119
<i>incl. Waterstofagenda € 750.000</i>						
Actielijn 2 Innovatie en vakmanschap	€ 132.000	€ 3.500.000	€ 3.632.000	€ 3.337.006	€ 222.245	€ 72.749
Actielijn 3 Limburgse warmte	€ 158.250	€ 3.000.000	€ 3.158.250	€ 2.413.262	€ 107.953	€ 637.035
Actielijn 4 Sociale en eerlijke energietransitie	€ 156.121	€ 1.700.000	€ 1.856.121	€ 1.440.902	€ 1.782.146	-€ 1.366.927
Actielijn 5 Het goede voorbeeld	€ 50.000	€ 1.000.000	€ 1.050.000	€ 418.742	€ 30.000	€ 601.258
Procesmiddelen PES 2	€ 107.233	€ 10.423	€ 117.656	€ 112.928	€ 5.750	-€ 1.022
TOTAAL T/M 2023	€ 678.604	€ 12.710.423	€ 14.139.027	€ 11.770.388	€ 2.377.427	-€ 8.788

Aan actielijn 6 'energietransitie ingebed in de leefomgeving' zijn geen middelen gekoppeld vanuit de PES deel 2.

In actielijn 4 zien we in het overzicht een tekort van € 1.366.927 en ook bij de procesmiddelen PES zien we een tekort van € 1.022. Reden hiervan is m.n. dat na vaststelling van de PES 2.0 in december 2020 verschillende KPI's in de actielijnen zijn verschoven en lijn 4 met verschillende KPI's is uitgebreid. Dat maakt dat de oorspronkelijke begroting, zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma PES niet passend meer is. We zien op dit moment een tekort in de PES begroting van € 8.788. Dat zal in Q1 van 2023 worden rechtgezet door de reserveringen nogmaals door te lichten en door onderuitputting in subsidieregelingen te bekijken.

Limburgse Waterstofagenda 2.0

De Limburgse Waterstofagenda 2.0. is op 18-12-2020 door PS vastgesteld. PS heeft hiervoor een bedrag van € 750.000 beschikbaar gesteld. In Q3/Q4 2021 is de Waterstofagenda 2.0 toegevoegd aan de Provinciale Energie Strategie. De resterende middelen voor de Waterstofagenda worden via een begrotingswijziging bij de Voorjaarsnota 2023 toegevoegd aan de PES deel 2 – Actielijn 1.

³¹ Dit is later dan de peildatum van de overall rapportage (zijnde 1-2-2023). Hier is voor gekozen om een zo actueel mogelijk financieel overzicht te presenteren richting GS behandeling.

4. Communicatie

We ontwikkelen concrete communicatiemiddelen die aansluiten bij de belevingswereld van onze inwoners. Zo hebben we communicatie ingericht voor de regelingen m.b.t. energiecoaches en de verduurzaming van monumentale panden. We communiceren deze regelingen niet alleen via Provinciale kanalen maar proberen een breed publiek te bereiken via gemeenten en stakeholders.

Zoals eerder aangekondigd hebben wij een 10-delige videoserie gemaakt waarin wij de goede voorbeelden uit onze provincie een plek bieden. Een voorproef hiervan hebt u ten tijde van de behandeling van de tweede voortgangsrapportage PES ontvangen (mei 2022). In deze videoserie leggen wij de nadruk op de belevingswereld van de inwoners van Limburg. Het gaat daarbij om het perspectief van de burgers en niet van ons als provinciaal bestuur. We trachten een zo goed mogelijke spreiding binnen Limburg aan bod te laten komen, al is dat ondergeschikt aan de inhoudelijke verhalen. Met deze video's willen wij de eerste stap om zelf bij te dragen aan een duurzame leefomgeving vereenvoudigen. Per video zoeken we naar kanalen die passen bij de doelgroep die we willen bereiken. Vanaf oktober 2022 worden deze gepubliceerd op onze provinciale kanalen.

We ontwikkelen een zogenaamde landingspagina waarop stakeholders en inwoners overzichtelijk per gemeente/regio inzicht kunnen krijgen in de verduurzamingsmogelijkheden. Wij proberen onze inwoners met een verduurzamingsvraag of behoefte zo goed mogelijk te informeren over verschillende regelingen en loketten bij zowel gemeenten, Provincie, Rijk als maatschappelijke partijen. Deze wordt aangeprezen in de video's zodat de stap naar nadere info zo klein mogelijk is. Dit sluit aan bij KPI 18.

Het besluit om de Duurzaam Thuis lening te verlengen tot 1 oktober 2023 vraagt ook om het herijken van het communicatieplan (conform toezegging 9223). Concreet betekent dit dat we een online campagne gaan richten op doelgroepen die ons in het verleden minder goed hebben weten te vinden. We zien dat Limburgers met hoge inkomens de regeling goed hebben weten te vinden en we proberen andere doelgroepen nog beter te bereiken. Het communicatiemateriaal is vernieuwd en is gericht op het isoleren en minder op de aanschaf van zonnepanelen (conform motie 2897). We gebruiken de ervaringen uit de voorgaande Duurzaam Thuis periode waarin we zien dat energiecoaches goede ambassadeurs zijn van de regeling, daarnaast willen we stakeholders en gemeenten inzetten als ambassadeurs van de regeling.

5. Evaluatie

Door halfjaarlijks met een stoplichtenrapportage te werken en vooruit te blikken naar 2023 en 2030 evalueren we structureel. Via het Energie Dashboard monitoren we niet alleen de KPI's maar ook beleidsmatig. Op basis daarvan kan tussentijds de strategische en beleidsmatige koers worden bijgesteld op basis van voorstellen aan GS en PS.

Op 10 juni 2022 heeft een informatiebijeenkomst 'Energietransitie in relatie tot de Oekraïne crisis' plaatsgevonden voor Provinciale Staten. Hierin is de afspraak gemaakt om met iedere fractie (indien gewenst) een overleg gepland zou worden om de thema's verder te bespreken. Inmiddels zijn uw Staten geïnformeerd via een informerend stuk³² over de resultaten van de gesprekken die met de fracties hebben plaatsgevonden en eventuele versnellingsmogelijkheden voor de PES die in de volgende coalitieperiode kunnen worden meegenomen. Dit stuk is in de Statencommissie MD van 27 januari 2023 besproken.

³² Zie: [Informerend stuk: Mogelijkheden voor versnelling Provinciale Energie Strategie in relatie tot actuele crisissen, 13-12-2022 \(GS DOC-00380878\)](#)